

„Az óvodapedagógusi vagy tanítói hivatás olyan foglalkozás, amely fiatalon tart, gyermekek között lenni, az ő gondolkodásmódjukat megismerni, velük játszani, velük foglalkozni, őket fejleszteni az egyik legértékesebb dolog a világon. Hiszen a pedagógus kezében van a jövő generációjának a kulcsa, tőle függ, hogy 20–30 év múlva milyen társadalomban fogunk élni.”

TARTALOM

- 9. tanterem**
Kincskeresés Bernády György szellemében – Moldován Zenkő írása
- 10. tanterem**
Románoktatás: nagyobb szókinccsel rendelkeznek, bátrabban beszélnek – Lőrincz Anna írása
- 14. tanárszemmel**
„Legyünk önmagunk példaképei” – Matei Linda írása
- 16. iskola és kultúra**
Mesemondók versengtek Nagykárolyban – Végh Balázs írása
- 17. iskola és kultúra**
„Igazi mesébe csöppentem” – Mag Ottília írása
- 18. láthatár**
A pedagógus mint „közösségi iránytű” – Biró István írása
- 21. szülői szemmel**
A növekedés mint élet-halál kérdés – Bartha Réka írása
- 23. hivatalos**

4. láthatár

Medgyesen magyar szigetet jelent az iskola – Kerekes Edit írása

6. portré

A hatékonyság feltétele, hogy a diák jókedvűen járjon iskolába – Szucher Ervin beszélgetése Antal Mihály Leventével

8. láthatár

Képzelet és valóság! – 13. alkalommal indul útjára a Bölcs Diákok vetélkedő

12. láthatár

Alternatív oktatási segédeszköz is lehet a videójáték – Deák Szidónia írása

19. iskola és kultúra

Napsugaras karaván – A Napsugár szerkesztősége

20. magánterület

Komolyság – László Noémi írása

FOTÓ: JAKAB MÓNIKA

1.

„Gyerekek közt lenni a legértékesebb dolog a világon”

mk

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel

• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport

• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok

• magánterület • térkép

Rendelje meg egyszerűen a
Magyar Közoktatást
a 2023-as évre!

www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2022–2023-as tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

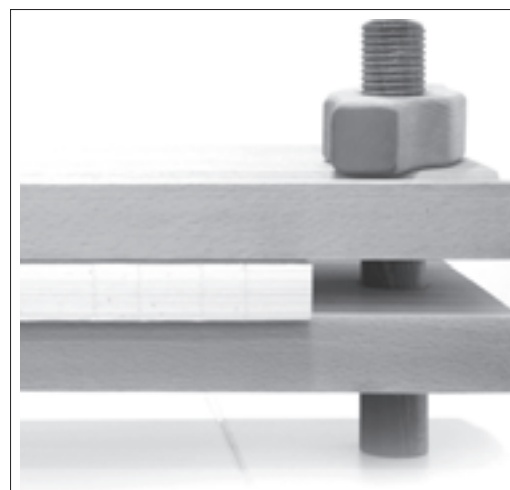
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatás

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András

Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér

Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24

e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

Szabó-Thalmeiner Noémi szatmárnémeti egyetemi oktató a tanítóképzés sikereiről, kihívásairól

„Gyerekek közt lenni a legértékesebb dolog a világon”

Diákjaik felkészültekké váltak arra, hogyha a helyzet úgy kívánja, akár a közoktatás online formájában is megállják a helyüket – mondta el a Babeş-Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Pszichológia és Neveléstudományok Kara Szatmárnémetibe kihelyezett tagozatának oktatási igazgatója, Szabó-Thalmeiner Noémi.

– Mennyire nehezítette meg az oktatást az online térben folytatott munka?

– A 2020. márciusi helyzet nagyon váratlanul ért bennünket, mint ahogy minden oktatási intézményt az országban. Bizonytalan állapot volt, hiszen egyik napról a másikra le kellett állítanunk a jelenléti oktatást, és azt sem sejtettük, hogy ez a helyzet meddig fog tartani. Ennek ellenére tagozatunkon, úgy gondolom, nagyon gyorsan reagáltunk, hiszen Facebook-csoportja minden év-

a pedagógiai gyakorlat megszervezése komoly fejtörést okozott. A pandémiás időszakban igyekeztünk minden lehetőséget megragadni, hogy a hallgatók gyakorlati képzését a legoptimálisabban tudjuk megszervezni, ám a folyamatosan változó covidos esetszámok és az ehhez kapcsolódó országos intézkedések miatt ez folyamatos újratervezést igényelt. Voltak hallgatóink, akik lakhelyükön engedélyt kaptak arra, hogy a helyi oktatási intézményekben gyakorlatozhassanak, a többiek pedig online mikrotanításokat tartottak, illetve online kapcsolódtak be a mintatanítások megfigyelésébe. Ehhez nagy segítséget kaptunk a pedagógusoktól, akik rugalmasan álltak hozzá a helyzethez, és a technikai lehetőségeket kihasználva segítettek munkánkat. Később már lehetőséget kaptunk arra, hogy a beoltott vagy a betegségen átesett hallgatók személyes jelenléttel vegyenek részt az iskola, óvoda életében, de ehhez sokkal több pedagógust kellett megmozgatnunk, és felkérnünk a gyakorlatvezetésre, mivel egy osztályba/csoportba csak egy hallgató mehetett.

– Az a közel két tanév, amelyre rányomta bélyegét a pandémia, éppen a most szeptemberben munkába állt pályakezdőket érinti a leginkább. Vannak valamilyen visszajelzések ebben a tekintetben?

– A pályakezdő hallgatóinktól pozitív visszajelzéseket kapunk, úgy érzik, hogy ugyanúgy fel tudtak készülni a pályára az adott körülmények között is, mint a jelenléti oktatásban. Amellett, hogy ez számunkra nagyon jó visszajelzés, hogy a nehézségek ellenére ki tudtuk hozni a lehető legjobbat az adott helyzetből,

Szabó-Thalmeiner Noémi

meg kell említenünk mint segítő tényezőt, hogy a pandémiás időszakban a hallgatóink keresték a gyakorlati lehetőségeket: helyettesítettek iskolákban, ha erre szükség volt, napközis feladatokat láttak el, bejártak hospitálni, amikor a helyzet megengedte. Ugyanakkor azt is kiemelték, azáltal, hogy diákként online oktatásra kényszerültek, megtanulták a digitális platformok használatát, amelyeket jelenleg is használnak feladatkészítésre a kisdíjak nagy örömeire, illetve felkészültekké váltak arra is, hogyha a helyzet úgy kívánja, online oktatásban is megállják a helyüket a közoktatásban.

Úgy látom, hogy az iskolának, óvodának nagy szükségük lenne fejlesztőpedagógusokra, logopédusokra, pszichológusokra, amit a jelenlegi rendszer csak töredékében tud biztosítani.

olyamnak volt, így könnyen tudtunk kommunikálni a diákokkal. Már első héten online órát tudtunk tartani, felfedezve különböző digitális platformokat. Az egyetem rövid időn belül szerződést kötött több szolgáltatóval, így az órák zavartalanul folytatódhattak, illetve a tanulmányi útmutatók, segédanyagok megosztására, a feladatok kijelölésére is lehetőség adódott.

– A gyakorlati munkában való részvétel az egyik legfontosabb pillér a jövő pedagógusainak képzésében. Online mit lehetett kezdeni ezzel a kérdéssel?

– Bár az elméleti tantárgyak esetében könnyű volt az online térbe való átállás,

– Van-e valamilyen pozitív hozadéka az online térbe kényszerült oktatásnak? A digitális közegben szocializálódott diákok és tanárok mit nyerhettek ebből a sajátos helyzetből?

– Talán azt mondanám, hogy jártasabbak lettünk mindannyian a digitális platformok oktatási célzatú felhasználásában. Úgy gondolom, hogy a technika továbbra is segítheti a munkánkat,

pszichológusokra, amit a jelenlegi rendszer csak töredékében tud biztosítani. A pedagógusok gyakran találkoznak különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel az osztályban, de ha nincs szakmai segítségük, a magas osztálylétszám mellett, nehezen tudnak megbirkózni a feladattal. Vannak jó gyakorlati példák az együttműködésre, több ilyen esetről is hallottam, s ezt jó lenne általáno-

szemléletmódot. Eerre nagyon jó teret ad a konfliktuskezelés, a nevelési tanácsadás tantárgyunk, de más tantárgyak keretében is megbeszélhetünk ide kapcsolódó témákat. Például a pedagógiai gyakorlaton élesben találkozhatnak hallgatóink hasonló helyzetekkel, amelyek kezelésében jó példa a mentor-pedagógus magatartása, majd a helyzetet utána meg is beszélhetjük. A

A leendő tanítók konfliktuskezelés tantárgyat is tanulnak: az erőszakmentes konfliktuskezelés elveit

FOTÓ • PIXABAY

ha észszerűen használjuk: segíthet az oktatási anyagok diákokkal való megosztásában, illetve lehetőséget ad arra is, hogy a más városban, országban élő oktatók is előadásokat tarthassanak diákjainknak.

– Mennyire tud a tanító, az óvodapedagógus és az iskolapszichológus (iskolai tanácsadó) a mostani romániai tanügyi rendszer biztosította kereteken belül megfelelően együtt dolgozni?

– Eerre a kérdésre valószínűleg a kérdésben érintettek tudnának inkább érdemben válaszolni, én csak azt tudom elmondani, amit kívülről látok. Úgy látom, hogy az iskoláknak, óvodáknak nagy szükségük lenne fejlesztőpedagógusokra, logopédusokra,

sabbá tenni, a megfelelő szakmai háttér biztosítása révén. Ehhez azonban több fejlesztőpedagógusra, logopédusra stb. lenne szükség.

– Vannak-e problémák a gyerekek viselkedésével? Hogyan lehet ezek kezelésére felkészíteni a képzős hallgatókat?

– Ebben a kérdésben nem általánosítanék: előfordulhatnak problémás viselkedésformák a gyerekek körében, de ez nem minden gyermekre jellemző. A gyerekek problémás viselkedése mögött mindig jól beazonosítható ok vagy okok állnak, erre próbáljuk rávezetni a hallgatókat. Recepteket nem lehet adni, hiszen minden gyermek, és minden helyzet más és más, de igyekszünk kialakítani bennük egy megfelelő

konfliktuskezelés tantárgy keretén belül az erőszakmentes konfliktuskezelés elveit közvetítjük a hallgatók felé, tréning formájában megtartott óráinkon olyan kommunikációs technikákat és más, a problémamegoldáshoz szükséges képességeket fejlesztünk, amelyek lehetővé teszik a hallgatók számára, hogy a későbbiekben eredményesen kezeljék a problémás helyzeteket. Ebben sokat segít a konkrét konfliktushelyzetek elemzése, megbeszélése és szimulálása is.

– Gyakran hallani, hogy a mai gyerekek nem olyanok, mint a régiek. Miben nyilvánul meg ez a másság? Mik lehetnek az okai? Természetes fejlődési folyamatról lenne szó?

– Valóban, sok tanító említi beszélgetéseink során, hogy újabb osztályaikban teljesen más kihívásokkal találkozok, mint az azt megelőző osztályokban. Többször említik a mozgás iránti megnövekedett igényt a gyermekek részéről, illetve a figyelem szétszórtságát. Szerintem ez egy természetes folyamat, hiszen a gyermekeket körülvevő társadalmi környezet is folyamatosan változik, így a gyerekek is más-más hatásoknak vannak kitéve fejlődésük során. Erre egy nagyon jó példa, amelyet sokan hangoztatnak, a technikai eszközök rohamos fejlődése: más hatások érik az érintőképernyős tabletek, telefonok világában felnőtt gyermeket, mint a technikai eszközökkel kapcsolatba nem kerülő gyermekeket, s ez kihatással van

Nemcsak a pedagóguskép változott meg az elmúlt évszázad során, hanem a gyermekszemlélet és a gyermekkép is: napjainkban nagyon sok családban a gyermek áll a középpontban, ami száz évvel ezelőtt még nem volt jellemző. Változott a családok szerkezete, a családon belül az egyes szerepkörök, illetve a nevelési módszerek is.

a fejlődésükre, viselkedésükre is. Sok ilyen hatást említhetnénk még, például a bizonytalanságot. Ha jól belegondolunk, az elmúlt két évben sokat változott a világunk: előbb a pandémia, aztán a háború kitörése, s párhuzamosan a gazdasági válság bizonytalanná tette az életünket, amely alapvető szükségletünket, a biztonság szükségletét veszélyezteti. Ez kihat a családokra, szülőkre, s rajtuk keresztül a gyermekekre is. A bizonytalanság szorongást idéz elő, félelmet kelt, s nyilván ez a viselkedésben is megnyilvánul.

– Mennyire változott meg mára a klaszikus tanító képe? A távolságtartó, szigorú pedellust felváltotta a nevelő, féltő, gondoskodó szülőtípusú pedagógus?

– Valóban, egy hasonló változásnak lehetünk tanúi, bár ez nyilván személyiségfüggő. Az óvodapedagógus- és tanítóképzésben mi igyekszünk gyermekközpontú, a gyermekekre odafigyelő, a gyermekek fejlődését előtérbe helyező pedagógusokat képezni. Az évszázadok oktató-nevelő gyakorlata alapján bebizonyosodott, hogy a szeretetteljes szigorral nevelő pedagógusok érték el a legjobb eredményeket a gyermekek fejlesztése terén, s ezt a tapasztalatot hasznosítjuk mi is a képzés során. De ugyanakkor azt is megjegyezném, hogy nemcsak a pedagóguskép változott meg az elmúlt évszázad során, hanem a gyermekszemlélet és a gyermekkép is: napjainkban nagyon sok családban a gyermek áll a középpontban, ami száz évvel ezelőtt még nem volt jellemző. Változott a családok szerkezete, a családon belül az egyes szerepkörök, illetve a nevelési módszerek is.

– Mi lehet motiváló a jövő pedagógusai számára? Miért érdemes most a tanítóképzőt választani? Milyen pályaképet tudnak kialakítani magukban a felvételizők?

– Az elsőéves hallgatókat mindig megkérdezem, miért választották az óvodapedagógusi, illetve tanítói hivatást, mi motiválta őket, hogy a mi szakunkat válasszák. Az esetek többségében azt válaszolják, hogy szeretnek a gyerekekkel foglalkozni, és gyermekkoruk óta pedagógusok szeretnének lenni. Úgy gondolom, hogy ez a legalapvetőbb motiváció, mert csak ilyen formában lehet hivatástudattal rendelkező pedagógusokat képezni. Szerintem az óvodapedagógusi vagy tanítói hivatás olyan foglalkozás, amely fiatalon tart, gyermekek között lenni, az ő gondolkodásmódjukat megismerni, velük játszani, velük foglalkozni, őket fejleszteni az egyik legértékesebb dolog a világon. Hiszen a pedagógus kezében van a jövő generációjának a kulcsa, tőle függ, hogy 20-30 év múlva milyen társadalomban fogunk élni. Tehát a válaszom a második kérdésre az, hogy minden időkben érdemes a tanítóképzőt választani, ha valaki erre motivált. A pedagógusok pályaképe pedig jól kidolgozott rendszert képez, előbb véglegesítő, majd 2. és 1. fokozati vizsgát tesznek a pedagógusok, s közben fejlődik a tudásuk, a gyakorlati tapasztalatuk,

amely a fizetésben, illetve a betölthető feladatkörökben is érezteti hatását. Emellett számos továbbtanulási és továbbképzési lehetőség adott, hiszen a tanítóképzőt végzett hallgatók mesteri szakokra jelentkezhetnek, s utána akár doktorátust is szerezhhetnek. Folyamatosan lehetőségük van a szakmán belüli továbbképzésre is, amely segít a folyamatos megújulásban.

– Vannak arról kimutatások, hányan maradnak a pályán a tanítóképzős diplomaosztót követően?

– Az egyetemet végzett hallgatók diplomájuk átvételekor kitöltenek egy kérdőívet, amelyben többek között jel-

A Szatmárnémetiben végzett hallgatók életpályáját követve azt tapasztalhattuk, hogy a hallgatók 80-90%-a sikeresen el tudott helyezkedni szakterületén itthon vagy külföldön.

zik, hogy sikerült-e elhelyezkedniük az általuk végzett szakterületen, vagy sem, így pontos kimutatások vannak arra vonatkozóan is, hogy a tanítóképzősök milyen arányban tudtak elhelyezkedni a diplomaosztót követően. A Szatmárnémetiben végzett hallgatók életpályáját követve azt tapasztalhattuk, hogy a hallgatók 80-90%-a sikeresen el tudott helyezkedni szakterületén itthon vagy külföldön. Az arányokat nyilván az is befolyásolja, hogy vannak hallgatók, akik az alapképzést követően mesteri szakon tanulnak tovább, illetve az is előfordul, hogy más szakterületen dolgozók végzik el az óvodapedagógus- és tanítóképző szakot, s a nálunk szerzett elméleti és gyakorlati tudást hasznosítják a már meglévő munkahelyükön, vagy a saját gyermekük nevelésében.

VÉGH BALÁZS

veghbalazska@gmail.com

Medgyesen magyar szigetet jelent az iskola

Háromszáz éves a magyar nyelvű oktatás Medgyesen. Ma itt találjuk Szeben megye egyetlen önálló magyar iskoláját. Milyen az élet a közel száz diákkal működő Báthory István Általános Iskolában, és milyen jövőre készülődnek – erről kérdeztük Foszner-Korodi Ildikó igazgatót.

Novemberi keltezésű és háromszáz éves az a legrégebbi ismert írásos emlék, amely említést tesz a medgyesi magyar nyelvű iskoláról. Az egykor virágzó száz városban a magyar lakosság aránya ma már a tíz százalékot sem éri el, a százak gyakorlatilag eltűntek a 20. század nyolcvanas éveire. Lám Béla szülővárosa többször szolgált erdélyi országgyűlések helyszínként a 16–17. században. Hajdan többtucatnyi céhhez büszkélkedhetett ez a jelentős bortermelő vidék. A gázkitermelés már az első világháború előtt a helyi ipar fellendüléséhez vezetett, ma a mintegy 50 ezres lakosságú Medgyes a romániai gázipar központja.

A medgyesi katolikus elemi iskolát 1722-ben alapították a településre egy évvel korábban visszatérő ferences szerzetesek. A cekesi templom visszaszolgáltatásáról kelt városi tanácsi oklevélben említik a zárda mellett működő iskolát, innen eredeztetik három évszázados történetét a medgyesi magyar oktatás. Az iskolában eleinte német és magyar, a 19. század közepétől csak magyar nyelvű oktatás zajlik. A századfordulón és a 20. század első felében további tantermekkel bővítik az épületet, hogy befogadhassák az addigra jelentősen meggyarapodott tanulókat. 1912-ben megnyílik az első magyar tannyelvű állami iskola a városban, de tiszavirág-életűnek bizonyul: az első világháború után megszüntetik, a tanítás a felekezeti (református és katolikus) iskolákban zajlik tovább. A második világháború utáni államosításkor a katolikus iskola önálló állami magyar iskola lett a hatvanas évekig, amikor a közeli román iskolához csatolják. A magyar tagozat a rendszerváltást követően, 1990 januárjában vált ismét külön, és 1998-ban felvette Báthory István nevét. Az akkori

350-es diáklétszám mára száz alá csökkent, bár Medgyes 30 kilométeres körzetéből (Berethalom, Erzsébetváros, Kiskapus, Mihályfalva, Nagyekemező, Somogyom stb.) is ide járnak iskolába a magyar gyermekek. A csökkenő diáklétszám és a tanárhiány jelentette sokféle kihívás közepette a maroknyi tanár-csapat mégis képes kiváló eredményeket elérni: idén például minden nyolcadikos 6-osnál jobb átlagot ért el a szakasz záró vizsgán, a vizsgázók átlaga pedig 8-as lett, mindez nagyvárosi iskolákban is elismerésre méltó teljesítmény lenne.

2010-ben a régi helyén új iskola épült, a tucatnyi tanterem mindegyike okostáblával, lappal, vetítővel felszerelt, hangulatos új bútorzattal berendezett.

– Iskolánk, több más medgyesi iskolával együtt pályázatot nyújtott be a minisztérium által meghirdetett programban, az épület felújítását kérve. Szerencsére a Báthory István Általános Iskola pályázatát nyertesnek ítélték. Amikor a szakértők terepre érkeztek, és felmérték az épület állapotát, megállapították, hogy azt már nem lehet felújítani, csak lebontani és teljesen újraképezni. Így aztán 2007-ben elkezdődtek a munkálatok. Három évig a medgyesi polgármesteri hivatal más épületet biztosított számunkra a régi kaszárnya helyén, ott zajlott a tanítás mindaddig, míg 2010-re a teljesen új épület elkészült – idézte fel Foszner-Korodi Ildikó iskolaigazgató.

A medgyesi iskola két laboratóriummal – informatika és természettudományi – is rendelkezik. Amikor 2007-ben az új épületet tervezték, a tornaterem sajnos kimaradt, így az új iskola 2010. októberi átadását követően a diákok kedvező időjárásban az udvaron, rossz idő esetén az osztályteremben tartották

a sportórát. 2018-ban azonban ez a helyzet is jó irányba változott, ugyanis a helyi önkormányzat támogatásával a régi épületből megmaradt kis részt is lebontották, és helyére tornaterem épült.

Az általánosan érvényes csökkenő gyermeklétszám Medgyesen is gondot jelent, a helyzetet itt fokozzák a szóróvándorlások is.

– A 2022–2023-as tanévet 92 diákkal kezdtük. Sajnos a tanulók létszáma évről évre csökken, és mivel ország-szerte csökken a gyereklétszám, ritka a 3-4 gyerekes család, így a következő években is csökkenésre számíthatunk. Mivel Medgyesen működik Szeben megye egyetlen önálló magyar iskolája, így a környező falvakból is ide járnak a magyar gyerekek. Őket a Pro Schola Mediensis Alapítvány mikrobuszaival ingáztatjuk ingyen és bérmentesen, de már a falvakban is egyre kevesebb a gyerek – részletezi kérdésünkre az igazgató.

Igyekeznek különféle kedvezményeket biztosítani annak érdekében, hogy a szülők a medgyesi magyar iskolát (és a legjobb jövőt) válasszák gyermekük számára – ezzel hozzájárulva a közösség, a magyar nyelv és kultúra megmaradásához. A Rákóczi Szövetség az iskola legkisebb – előkészítő osztályos – diákjait teljesen felszerelt iskolatáskával ajándékozzák meg tanévkezdéskor. Előnyös az is, hogy a diákokat ingyenesen ingáztatják a környező falvakból, s bár ez plusz-időráfordítást jelent az ingázó tanulók számára, megkönnyíti az iskolaválasztást a szülők számára, akik főleg a kisebb gyermekek esetében nem választanak bentlakásos megoldást, amennyiben csak ezzel az áldozattal tanulhatna

gyermekük magyarul, inkább lemondának az anyanyelvi oktatásról.

– Bár a fenntartással kapcsolatos aggodalmakat kelthet, a kisebb gyermeklétszám az iskolákban sok előnnyel is járhat. A medgyesi iskolában egy-egy osztály tanulóinak létszáma 7–12 között alakul, ami a nagykönyv szerint ideális. Egy alaposan felkészült, ízig-vérig tanítónak/tanárnak így jóval több ideje juthat odafigyelni a diákok egyéni szükségleteire, több eséllyel valósulhat meg az áhított differenciált oktatás, felzárkóztatás, tehetséggondozás. Tanítóként és igazgatóként milyen előnyeit, illetve hátrányait látja a kis létszámnak?

– Iskolánkban van néhány nagyon kis létszámú osztály. Ennek köszönhetően nagyon jól meg lehet ismerni a gyermekeket, mindenik gondjára-bajára jut elég idő, lehet velük differenciáltan foglalkozni, viszont ott vannak a hátrányai is: például nincs meg a versenyszellem, nem lehet olyan módszereket alkalmazni, amelyek több főt igényelnek, egy egyszerű játékot sem lehet lejátszani, folyton variálni kell a játékszabályokat.

Annak, hogy kis iskola vagyunk, szintén megvannak az előnyei és hátrányai. Úgy működünk, mint egy nagyobb család, minden tanár ismer minden gyermeket, annak problémáit, külön oda tudunk figyelni rájuk, ismerjük a szüleiket, hiszen ők is ide jártak iskolába évekkkel ezelőtt. A kis létszám hátránya a pénzügyekben mutatkozik meg, ugyanis a pénzeket gyereklétszám szerint osztják. Van viszont néhány öröangyalunk, akik mindig kisegítenek a bajból.

– Nemrég matematikatanárt kerestek. Bizonyos tárgyak esetében gondot okoz a teljes katedrához szükséges óraszám hiánya, a tanárok sokszor több iskolában gyűjtik össze, de ez Medgyes esetében aligha működik. Problémát jelent-e a fluktuáció? Milyen ajánlattal tudják oda-csalogatni és ott tartani az oktatókat?

– Bizonyos tantárgyakból bedolgozóink vannak, például a zeneórákat a katolikus kántornő tartja. Medgyesen ritkán működik az, hogy több iskolában tanítanak a tanárok, ugyanis csak ez az egy magyar iskola van. Jelenleg minden tanár helybeli, vagy legalább Medgyes körzetében lakik, a gond akkor jelentkezik, amikor valamelyik kolléga nyugdíjba vonul, mert itt helyben nincs utánpótlás. Így volt ez a matematikatanárral

Úszótábor a kisebbségek Európája projekt keretében

is, és még lesz folytatása sajnos. Ezért most megkezdjük az iskola támogatóival a beszélgetést annak lehetőségéről, hogy távolabbról érkező tanároknak lakást biztosítsunk.

– Nyáron a gyerekekkel különféle táborokban vesznek részt. Van úszótábor, anyanyelvi tábor.

– Valóban egész nyáron több tábor is zajlik, olyanok, amelyeket a szülők pénzügyileg meg is engedhetnek gyermekeiknek. Van néhány tanulónk, aki 4-5 táborba is eljutott, este mosták a ruhákat, éjjel szárították, reggel indultak tovább. A hagyománnyá vált úszótáboron kívül még mindig működik a magyarországi Rákóczi-tábor, s ezek mellett minden történelmi egyház rendez táborot a nyár folyamán. A gyerekek imádják ezeket, nagyon jó csoportösszerázó hatásuk van, és alig várják már a következőket. Igazából a táborok is olyan oázisok, ahol mindenki mindenkivel magyarul beszél – tájékozott az iskolavezető. Az úszótábort európai program részeként szervezi nyaranta a Medgyesi MADISZ, itt töbtucatnyi fiatal vesz részt Szeben megye magyar lakta településeiről Nagyszebentől Medgyesen és Balázstelkén át Erzsébetvárosig. A tábor egyik nyíltan vállalt célja az, hogy a fiatalok egy hétig magyar környezetben szocializálódjanak, gyakorolják és használják a magyar nyelvet, ami főleg azon fiatalok számára fontos, akiknek a

hétköznapiakban kevés vagy minimális lehetőségük van magyarságuk megélésére. A szállás, étkezés, úszástanulás mellett a fiatalokat különféle oktatási, szabadidős és sportprogramokkal foglalkoztatják.

Foszner-Korodi Ildikót az iskolával kapcsolatos tervekről is kérdeztük.

– Az iskola utat teremt a család és a világ között, olyan átjárást biztosít, amit senki más nem adhat. És ha ez az átjárás olyan, amelyben a gyerek megőrizheti anyanyelvét és identitását, és közben kapcsolódik más nyelvekhez és kultúrákhoz, az a gyerek sokkal stabilabban fog állni, mint aki csak egy lábon áll, vagy akiről lehasítják az anyanyelvét. Visszatekintve a 300 évre, rájövünk, hogy az igazán nehéz és meghatározó pillanatokban az iskola volt az, amely mindezt tudta nyújtani. Amikor minden megváltozott, az iskola jelentett egy bizonyos folytonosságot. A cél a következő 100 évre megőrizni azokat a szigeteket, ahol tudunk magyarul beszélni, mert ezzel olyan pluszszínt hozunk a város közösségébe és életébe, amely az egész közösséget gazdagítja. Egyik ilyen sziget pedig legyen az iskola, hogy gyerekeink és unokáink is ide járhassanak.

KEREKES EDIT

keredit@yahoo.com

Interjú Antal Mihály Leventével, Maros megye új főtanfelügyelő-helyettesével

A hatékonyság feltétele, hogy a diák jókedvűen járjon iskolába

Antal Mihály Levente csodát nem ígér, így azzal is tisztában van, hogy a marosvásárhelyi II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Gimnázium sorsát sem ő, sem más nem oldhatja meg egyik hónapról a másikra, de talán még a 2023/24-es tanévre sem. Maros megye új, november elején kinevezett főtanfelügyelő-helyettese viszont a lehető legtermészetesebbnek tartja, hogy egy magyar családban felnövő magyar anyanyelvű gyermek, aki magyarul álmodik és gondolkodik, anyanyelvű közegben tanuljon.

– Meglepetésként érte a tanév közben érkezett felkérés?

– Inkább az lepett meg, ahogyan történtek és pörögtek az események a tanfelügyelőség szeptember 8-i vezetőtanácsai gyűlésén és azt követően, ami az elődöm lemondásához vezetett.

– Illés Ildikó lemondása egyértelműen arra utal, hogy a Maros megyei tanfelügyelőség egyféle darázsfészek, ahol kü-

– Én nem is az ön „készlékében” kétkedem...

– Tudom, mi vár rám a tanfelügyelő-ségen, hisz nem titok, a nevem már régóta a lehetséges helyettes főtanfelügyelő-utódok névsorán szerepel. Mint ahogyan tudatában vagyok annak is, hogy a magyarság képviselője ebben az intézményben messze alulmarad a méltányosságtól, hogy azt ne mondjam: az esélyegyenlőségtől. Merem remélni, hogy amíg ez megváltozik – és nem egyik napról a másikra –, sikerül olyan partnerekre találnom a román kollégák között is, akikkel kimozdíthatunk és megoldhatunk bizonyos problémákat.

– Melyek a nyakába szakadó legnagyobb gondok? A másodjára is felszámolt római katolikus iskola mellett, természetesen.

– Kezdjük ott, hogy én nem úgy tekintek a katolikus iskola problémájára, mint valami fejem fölött lógó Damoklész-kardra. Nem akarok azzal mentegetőzni, hogy amit másoknak nem sikerült hét év alatt megoldaniuk, azt ne várják el tőlem néhány hónap alatt! Viszont legyen világos: a II., Rákóczi Ferenc Gimnázium ügye egy annál összetettebb és bonyolultabb feladat. Másrészt megjegyzem, hogy a munkaköri leírásom szerint én nemcsak a magyar nyelvű oktatásért felelek, hanem egyébért is. Sőt engem nem is erre neveztek ki. A két tanfelügyelő-helyettesre feleltessünk két különböző munkaterületet bízott; a román kollégám a curriculumért és az iskolákban folyó nevelői-oktatói munka ellenőrzéséért felel, én meg a menedzsmentért. Visszatérve a kérdésre: a megyében és a rendszerben számos olyan gond tapasztalható, amely jelentős figyelmet igényel. Az egyik az

oktatás hatékonysága. Mindannyian tudjuk, hogy ma már 40 százalékra nőtt azon gyerekek aránya, akik, bár tudnak olvasni, nem tudnak mit kezdeni az elolvasott információkkal. Legalábbis nem azon szinten, amelyet a nyolcadik osztály elvégzése után elvárna tőlük a rendszer.

– De hát ez a tanterv hiányosságaira, sőt a rendszer hibájára is utal, nem?

– A kérdés összetett. Beszélhetünk a tananyag túlszűfoltosságáról, nem megfelelő struktúrájáról, a tantárgyak nem elégséges gyakorlatiasságáról meg sok minden egyébről. Én viszont azt emelném ki, hogy bár a pedagógusok többsége jól felkészült és lelkiismeretes, akiket csupa jó szándék vezérel, közülük még sincs tisztában mindenki azzal, hogy ő van a gyermekért, nem pedig fordítva. Az oktatási hatékonyság elengedhetetlen feltétele az, hogy a diák járjon jókedvűen iskolába, hogy az ott eltöltött idő ne nyűg, teher és kín legyen számára. Ha a gyermek kellesz légkörben tanul, ha bizalmat kap, és bizalommal nyújt, az iskolai munka hatékonysága megsokszorozódik. Hogy mivel lehet egy tanintézmény környezetét feldobni? Ez kevésbé az anyagiakon, mint sokkal inkább a pedagógusok kreativitásán és az órán kívüli tevékenységekre való bekapcsolódási hajlandóságán múlik. Nem kell oly nagy befektetés ahhoz, hogy szünetben szóljon a zene az iskola udvarán, a gyerekek kapjanak egy labdát, tollasütőket, miegymást. Ne csak fogócskázással teljen el az a tíz perc.

– ...ami még mindig sokkal egészségesebb, mint a telefon simogatása!

– Gernyeszeg község iskolái, ahol egy évtizeden keresztül igazgató lehettem, a

Antal Levente: „merem remélni, hogy sikerül partnerekre találnom a román kollégák között is”

• ASZERZŐFELVÉTELE

lönösképpen a magyar érdekekért kiálló személyeket éri a leginkább csípés. Nem tartott attól, hogy ugyanonnan fogja folytatni, ahol az elődje abbahagyta?

– Ez meg sem fordult a fejemben. Abban a többnyelvű, multikulturális közegben, ahol én dolgoztam – mert Gernyeszeg az még akkor is, ha a községben a magyarság aránya lényegesen magasabb –, mindig jól kijöttem a román kollégákkal. Sok barátom van, tisztelem a románokat, jól beszélem a nyelvüket, ezért bízom abban, hogy a tanfelügyelőségen is képes leszek megtalálni a közös nevezőt velük.

belső rendszabály szerint telefonmentes helynek számítanak. Amennyiben a szülő, jól indokolt esetben jelzi az osztályfőnöknek, hogy a kapcsolattartás szempontjából, a készülék mégis elengedhetetlen a gyermek számára, akkor hozhatja, de reggel leadja a titkárságon. A szülők az első perctől megértették, elfogadták, sőt örültek az intézkedésnek, és csak ritka, főként ingázó diákok esetében éltek a kivételt biztosító lehetőséggel. Másrészt nincs az a tanár, aki szükség esetén ne kölcsönözné a gyerekeknek a telefonját. Úgy tudom, Gernyszeg nem fehér holló, más igazgatók is kezdeményeztek hasonló intézkedéseket. Lényeges, hogy legalább az iskolában töltött pár órára szakítsuk ki gyermekeinket a digitális vagy virtuális világból.

– *Hogyan érzi, miben mutakozhat meg az igazgatói székből való érkezés előnye?*

– Jólban megismerhettem a rendszert az óvodától az általános iskola végéig, sőt valamelyest még a középiskolák életébe is volt betekintésem. Nem csak az osztályokban folyó munkával vagyok tisztában, átlátom azt is, ami az igazgatóságon, titkárságon, könyvelőségen folyik. Tudom, hogy mitől lehetne jobban dolgozni, és ismerem a törvényi megkötéseket, amelyek fékezik az oktatás korszerűsítését.

– *Visszatérve a legégetőbb problémákra, nem jutottunk még el az anyanyelvű oktatás sajátos gondjaihoz. Pedig van abból bőven.*

– Már az első sajtónyilatkozataimat egyesek szétszedték, félremagyarázták. Azt viszont most is fenntartom, hogy egy magyar családban felnövő magyar anyanyelvű gyermek számára, aki magyarul álmodik és gondolkodik, a lehető legtermészetesebb, hogy magyar nyelvű közegbe tanuljon, és váljon emberré. És erre építsen. Sajátítsa el az ország nyelvét, és tanuljon más nyelveket is. Említem, hogy a munkaköri leírásom szerint

mindenki főtanfelügyelő-helyettese vagyok. Hozzátenném, hogy ügyes-bajos dolgaival az ember mégis ahhoz fordul, ahol jobban megérteti magát, meghallgatást remél, és megoldásra számít. Ajtóm mindenki előtt nyitva áll, nemzetiségtől függetlenül. Nem tudom, hogy az én aláírásom mire elegendő, de azzal tisztában vagyok, hogy számos probléma megoldást nyer még mielőtt a főtanfelügyelőhöz vagy helyettesei elé kerülne. Mint ahogyan azt is tudom, hogy vannak olyan kérdések, amelyek megválaszolásában kimondottan a vezetőtanács illetékes. Az a testület, ahol hárman vagyunk magyarok a tizenegyből.

– *Épp ez a méltánytalan etnikai arány volna az oka annak, hogy színmagyar települések iskolaigazgatói és polgármesterei nem kezdeményezik az iskolák elnevezését, mert három évtizede azt látják, hogy ez igencsak kemény dió számukra?*

– Én csak a saját tanintézményem esetét ismerem. Ezelőtt tizenegy esztendővel, 2011-ben kerültem a gernyeszegi iskola élére. Elődeim hat éven keresztül próbálkoztak a névadással – sikertelenül. Nem akarom fényezni magam, de 2012 áprilisában már névadó ünnepséget tartottunk, ugyanaz év szeptemberétől hivatalosan is a Teleki Domokos nevet használtuk. Csak azt tudom ajánlani a kollégáknak, ne legyenek kicsinyhitűek, amennyiben közösségi igény mutatkozik, minél előbb vágjanak bele a névadási folyamat lepapírozásába.

– *Visszatérve a katolikus iskola újjáalapítása körüli hercehurcára, hogyan érzi, a kudarc komoly hatással lehet más önálló anyanyelvű tanintézmények létrehozására is? Aki emlékszik, tudja, hogy Segesváron is, Dicsőszentmártonban is próbálkoztak a helyi közösség, de egy ideje mintha feladta volna.*

– Nem tudom, meddig jutottak el Segesváron és Dicsőben, mint ahogyan azt sem, hogy hol akadtak el. Meg kell néznünk, van-e még igény és lehetőség az iskolaalapításra. Ami a Rákóczi uti, én bizakodó vagyok. Még akkor is, ha már most úgy néz ki, hogy a következő, 2023 őszén kezdődő tanévtől sem lehet újraindítani. Nem került be az iskolahálózatba, így ez a vonat is elment. De ez nem jelenti azt, hogy 2024-től nem lehetne újraalapítani. Én derűlátó vagyok; hiszek abban,

hogy a tanfelügyelőség partnere lehet az önkormányzatnak a jogi lépések megtételében. Ehhez viszont a fölöttünk álló szervek együttműködésére is szükség volna. Nem feltétlenül egyezségekre gondolok, mert azok még voltak, és látjuk, mennyit értek. Inkább arra, hogy sikerül-e kielégítő módon rendezni az egyházi épületben működő Unirea Főiskola helyzetét. Hogy senki ne féljen attól, hogy ha létrejön az egyik iskola, eltűnik a másik. Vagy ha fejlődik az egyik, sorvad a másik.

– *Egy másik, egyre komolyabb gond a marosvásárhelyi lakótelepi vegyes tananyelvű iskolák fenntartása. A magyar szülők egy része presztízs kérdésnek tartja, hogy gyermeke – szellemi képességeitől függetlenül – valamelyik nagy múltú belvárosi tanintézményben tanuljon. Ezzel nem is volna gond, csak hogy a sznobizmusnak nagy ára lehet, mihelyt bizonyos lakónegyedek iskolák magyar tagozatának léte forog kockán.*

– Nem is helyes, nem is etikus, hogy évek óta szülők százai csináltatnak maguknak és családjuknak belvárosi ideiglenes lakcímet. Az az anyuka vagy apuka, aki bejelenti a családját valamelyik a Bolyai téri vagy környékbéli címre, ám ő nap, mint nap a város túlsó feléből kocsikáztatja a gyermekét az iskoláig, és vissza, egyértelműen hazudik. Teszi mindezt annak dacára, hogy ő is, gyermeke is naponta kétszer harminc vagy akár annál is több percet elveszít a forgalmi dugókban. Ez a városnak sem jó, a gyermeknek sem. Sokszor megkérdezték, hogy az én gyermekeim miért járnak a körtvélyfáji általános iskolába? Megmondtam: ha valami az én gyermekemnek nem jó, akkor az más gyermekének sem az. Paradigmaváltásra volna szükség. Mint ahogy a vidéki vagy a városszéli iskolákban is olyan körülményeket és hangulatot kell teremteni, és úgy kell oktatni, hogy a szülőnek meg se forduljon a fejében, hogy csaláshoz folyamodjon, és így a Bolyaiba, a Református Kollégiumba, a katolikus iskolába vagy az Európába írassa a gyermekét. Azt meg senki ne várja el az igazgatóktól vagy a helyettes főtanfelügyelőktől, hogy vizsgálni kezdje a százával készült ideiglenes lakcímekkel való huncutkodásokat.

A 47 éves **Antal Levente Mihály** földrajz szakos tanár a lemondott Illés Ildikótól vette át a Maros megyei főtanfelügyelő-helyettesi tisztséget. A körtvélyfáji pedagógus bő évtizeden keresztül irányította a községközponti, gernyeszegi Teleki Domokos Általános Iskolát. Antal nős, két gyermek apja.

SZUCHER ERVIN

juventus.kronika@gmail.com

Képzelet és valóság! – 13. alkalommal indul útjára a Bölcs Diákok vetélkedő

Megújult honlappal várja a Communitas Alapítvány – partnerségben a kolozsvári Református Kollégiummal és a Babeş–Bolyai Tudományegyetemmel – a középiskolás diákok jelentkezését a 13. Bölcs Diákok országos szintű vetélkedőre, amely keretében a teljes tanévet felölelő, élménydús versenyre hívják a tanulókat – jelentették be a szervezők. Az idei ver-

Kandó Noémi, a Communitas Alapítvány irodavezetője

seny témája képzelet és valóság, melynek célja, hogy a tanulók érdeklődését felkeltse a természeti és a kulturális értékek iránt olyan interaktív, szórakoztató feladatok segítségével, amelyek lehetővé teszik az elméleti tudás gyakorlatba ültetését. Az új, színes és fiatalos honlap lehetővé teszi, hogy a diákok online könnyen kitöltsék a megadott feladatlapokat, illetve feltöltsék a kreatív feladatokhoz kapcsolódó megoldásokat.

Markó Bálint, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese elmondta, napjainkban nagyon sok célt csakis csapatmunkával lehet elérni. „Oktatóként elmondhatom, hogy az egyik legfontosabb oldala a Bölcs Diákok vetélkedőnek és tábornak épp az, hogy megtanítsa a résztvevőket csapatban dolgozni. Egyetemi oktatókként gyakran szembesülünk azzal az elvárással,

hogy nekünk irányt kell adnunk a tanulóknak számára. Úgy gondolom, hogy nekünk a feladatunk nem az, hogy pályát jelöljünk ki a diákoknak, hanem az, hogy megfelelő tudást és érdeklődést tudjunk adni számukra ahhoz, hogy ők maguk tudjanak irányt kijelölni, megfelelő pályát választani. Itt válik világossá az idei kiadás témája is, a képzelet és valóság kapcsolata, mert a képzelőerő, kreativitás és csapatmunka mind ebben segítik tovább a fiatalokat. Megfelelő tudással a valóság alakíthatóvá válik” – fejtette ki a rektorhelyettes.

Lojewski Erika Arina volt bölcs diákos versenyző is a rendezvény pozitív-

Markó Bálint, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese

vumait hangsúlyozta. „A Bölcs Diákok vetélkedő abban segített, hogy a hagyományokkal jobban megismerkedjünk, és újabb magyar nyelvű barátokat szerezzünk. Emellett pedig megtapasztaltam, hogy milyen csapatban dolgozni, hogy egy feladatot rengeteg perspektívából lehet megközelíteni majd megoldani, és számtalan tudományág összekapcsolható” – nyilatkozta az egykori résztvevő.

Mihályfalvi Katalin pedagógus

A versenyre 3–4 fős középiskolás csapatok jelentkezését várják egy vezetőtanár kíséretével. Jelentkezni 2022. november 13-ig lehetett a www.bod.comunitas.ro megújult honlapon.

Lojewski Erika Arina volt bölcs diákos versenyző

Ezen a felületen megtekinthető a versenyindító videó is, amelyben volt bölcs diákok mesélnek élményeikről. A vetélkedőre az elmúlt évben 106 csapat, összesen 409 diák nevezett be – részletezte Kandó Noémi, a Communitas Alapítvány irodavezetője és Mihályfalvi Katalin pedagógus.

MAGYAR KÖZOKTATÁS

Kincskeresés Bernády György szellemében

Miután két évig online tartották, idén újból személyes részvétellel szervezték meg Marosvásárhelyen a Bernády Napokat. Az október végi eseménysorozat egyik célkitűzése az ifjúság bevonása a város múltjának megismertetésébe. A Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány elnöke, Borbély László úgy fogalmazott, a cél, hogy a mostani fiatalok ismerjék meg azokat az értékeket, amiket a városépítő polgármesterének köszönhet a közösség. Díszítoelemeiről, homlokzatrészeiről, ablak- és ajtódíszéről, kis toronyról, tetőzetről, színes tartóoszlopról, virágmotívumról kellett felismerni azt a tíz marosvásárhelyi épületet, amely Bernády György polgármestersége alatt épült Marosvásárhelyen. Ezek pontos címét, illetve eredeti rendeltetését is meg kellett jelölniük a kincskeresőknél. A vetélkedőre a Bernády György és a George Coșbuc Általános Iskolák 5–8. osztályos tanulói neveztek be. A bernádysokat Baróti Andrea, míg a Coșbuc diákjait Hints Andrea tanárnő irányította. A háromfős csapatok olyan fantázianeveket választottak maguknak, mint például Csak csajok, Mogyorók, Tigrisek, Gittegyelet, Időkapszula. A legjobbaknak a Coșbuc hatodikosai bizonyultak – derült ki a díjkiosztó ünnepségen. Simon György nyugalmazott magyartanár, a vetélkedő egyik ötletgazdája, a zsűri tagja érdeklődésünkre elmondta, a Maros Megyei Múzeum munkatársaival közösen állították össze a vetélkedő tematikáját. Úgy vélték, jól jön némi változtatás az előző évekhez képest, így a nyílt színi vetélkedő helyett a fiatalok digitális tudására alapoztak. Az 5–8. osztályos tanulók tíz fotót kaptak e-mailben, ami egy-egy Bernády korabeli épület részletét ábrázolta. Azokat kellett felismerni, megnevezni a pontos helyszínt és az eredeti rendeltetését az épületnek. A Kultúrpalota bejárati ajtajának egy kis részlete, az egykori magyar tanoncotthon kupolája, a valamikori Albina Bank tornya, a Bissinger-palota

A SZERZŐ FOTÓJA

A fiatalok szívesen kapcsolódtak be a versenybe, a téma sem volt idegen számukra

sarka, az Ipar- és Kereskedelmi Kamara díszoszlopai, a volt New York kávéház emeleti erkélye, a Feigenbaum Vilmos, valamint a Csíki Emil örmény kereskedő családi háza, a valamikori Agrár Bank és az egykori Vámos-ház szerepelt a feladványok listáján. A Művészeti Líceum tanulóinak olajfestményt, valamint szobrot kellett készíteniük a megadott témára. Kolumbán Kántor Zita tanár, aki a 11. osztályos diákokat irányította, elmondta, tanítványainak a város szobrai kellett feltérképezniük, majd megfesteniük. Ahogy fogalmazott, a fiatalok szívesen kapcsolódtak be a versenybe, a téma sem volt idegen számukra, hiszen már két éve készítenek pályázatokat a vásárhelyi szobrokról. A tanárnő arról is beszélt, hogy 15 olajfestmény született erre az alkalomra, amelyeket jövő év júniusában fognak bemutatni egy kiállításon a Bernády Házban. Hubánka Csilla, a Művészeti Líceum 5–8. osztályos tanulóinak tanára, ritka lehetőségnek nevezte a vetélkedőt, ahová tanítványai bevezettek, hiszen ritkán adódik alkalom arra, hogy mintázással pályázhassanak. Bernády Györgyről, a városépítő polgármesterről készítettek kompozíciókat az ő korszakát képviselő épületeket is

belefoglalta az alkotásokba. A George Coșbuc Általános Iskola történelem szakos tanára, Hints Andrea 10 háromtagú csapatot készített fel a versenyre, az első díjat is az ő tanítványai, a hatodik osztályosok nyerték. Mint mondta, mindenki nyert a vetélkedőn, azok is, akik csak részvételi oklevelet és egy-egy könyvet kaptak. „Már az, hogy azonosítani kellett az épületeket, utána kellett olvasni, hogy mi volt az eredeti rendeltetésük, ki kellett menni a főtérre, és megkeresni ezek pontos helyét, nagyban hozzájárult ahhoz, hogy saját városukat jobban megismerjék, értékeivel tisztában legyenek. Ha a szülők is besegítettek, akkor a szülők is nyertek” – mondta a pedagógus. „Nem volt könnyű, de érdekes volt, és nagyon élveztük a keresgélést” – mondta az egyik ötödikes, akinek osztálytársa ezt megerősítve azt is hozzátette, hogy az egész család elindult, hogy megkeresse az épületeket, lefotózta, aztán otthon könyvből és az internetről minden létező adatot elolvasott róla.

MOLDOVÁN ZENKÓ

zenni13@yahoo.com

Románoktatás: nagyobb szókinccsel rendelkeznek, bátrabban beszélnek

A tizedik osztályt kezdte meg idén az az évfolyam, amely az úgynevezett differenciált tanterv szerint tanulja a román nyelvet. A reform célja, hogy ez a generáció ne anyanyelvként, hanem idegen nyelvként tanulja az ország nyelvét, ugyanakkor a kommunikációs képességek fejlesztését tűzték ki fő célul. A diákoknak már a kisértségin is sajátos elvárásoknak kellett megfelelniük, ám hamar kiderült: a magyar diákok románból rosszabb eredményt értek el, mint korábban. A probléma egyik oka az lehet, hogy az iskolások sokszor azzal szembesültek, hogy az új tanterv szerint, ám a régi tankönyvekkel kell folytatniuk a tanulást, hiszen az új szemléletű román tankönyvek még nem készültek el. Ugyanakkor, azt sem lehet még tudni, hogy a most tizedik osztályos diákok milyen tételekből érettségiznek majd, hiszen differenciált tételre lesz szükség, amely még nem készült el.

Mint több hírportál is beszámolt róla, idén januárban indult el a folyamat, amelynek köszönhetően szeptemberre elkészült egy, a magyar anyanyelvű kilencedikes diákoknak szóló román-tankönyv. A kötetben négy romántanár dolgozott, Forgó Éva-Erika, Kaitar Roxana, Pop Bogdana-Ioana és Cserei Gyöngyvér – őket Elena Platon koordinátor segítette. Az elkészült tankönyvet szeptemberben hagyta jóvá az oktatási minisztérium, így a magyar tannyelvű iskolák már használhatják is. Ennek apropóján arra voltunk kíváncsiak, hogy valójában mennyire segíti ez a tankönyv a diákok fejlődését, és, hogy mennyire válik be a differenciált tanterv számukra.

Középiskolában több hangsúlyt fektetnek a kommunikációra

Téglás Eszter, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium tizedikes, matematika-informatika osztályos diákja elmondta, ő a román nyelvet önmagában

nem tartja nehéznek, ennek ellenére 5–8. osztályban a legnehezebb tantárgyként tartotta számon. Általános iskolában a fogalmazás helyett a nyelvtanra fektették a hangsúlyt, ezért „igazából románul megszólalni nem nagyon tud”, viszont líceumban már kicsit könnyebb, mivel órán inkább a nyelvhasználatra koncentrálnak. „Leginkább az okoz nehézséget a románnyelv-tanulásban, hogy nincs, ahol gyakoroljam. Úgy érzem, kevés, a hétköznapiakban használt kifejezést ismere. Hogyha pedig beszélnem kell románul, nem jönnek olyan természetesen a szavak, mivel nem használom rendszeresen a nyelvet” – mondta Téglás Eszter.

Az új tanterv inkább a kommunikációt, szövegértést fejleszti, viszont még mindig rengeteg „kemény nyelvtan” van benne.

lás Eszter. Hozzátette, ha a beszélgetés nem megy valami jól, általában stresszessé válik, ezért keresnie kell a szavakat. „Az írás jobban megy, a helyesírásom nem tökéletes, de úgy érzem, egyre kevesebbszer tévedek. Az olvasás is jól megy. A szöveget nem mindig értem meg teljesen, de a lényeget általában leszűröm. Órán keveset beszélgetünk szabadon, többet írunk, feladatmegoldást és fogalmazásokat, amiket utána felolvasunk” – részletezte a diák. Elmondta, óra elején általában ellenőrzik a házit, néhány ember hangosan felolvassa azt, ezután vagy lecke-vesznek, vagy feladatot oldanak, munkalapról vagy a tanárnő által dictált kérdésekre válaszolva. Van, ami néha szóban válaszolnak, vagy 5-7 sorban megfogalmazva írják le véleményüket.

„Nem számít bele a jegybe, hogy mennyire beszélünk jól románul”

Téglás Eszter abba az évfolyamba tartozik, akikkel elkezdődött a differenciált tanterv alkalmazása. Mint mondta, nem tudja mihez hasonlítani, hiszen sohasem tanult másképp, de számukra sem volt könnyű az 5–8. osztály ilyen szempontból. Új könyvük „majdnem sohasem volt”, mindig egy évre rá érkeztek meg a kiadványok, hangsúlyt fektettek a kommunikációra és a szövegértésre, de azért nyelvtant is sokat tanultak. Most sincs új könyvük, csak a régi, amit nem használnak, ezért általában munkalapokról dolgoznak. „Én úgy látom, arra lenne szükség, hogy tényleg a nyelvhasználat fejlesztése legyen a románórák célja. A felmérőkön általában nem ezen van a hangsúly, és arra kapjuk a jegyeket, szóval nem ez az elsődleges célunk. Mivel az úgysem számít bele a jegybe, hogy mennyire beszélünk jól románul, annak fejlesztésébe mi, diákok önkéntesítéstől nem teszünk erőfeszítést. Hacsak nem saját célom az, hogy jobban tudjak románul, akkor csak azt fogom megcsinálni, ami az iskolába kötelező” – vélekedett a diáklány.

A helytelen beszéd maradt, de bátrabbak a diákok

Bors Kinga, a csíkszeredai Petőfi Sándor Általános Iskola romántanára 5–8. osztályban tanít, őt kértük meg, hogy összegezze a differenciált tantervvel kapcsolatos tapasztalatait. Mint elmondta, az új tanterv inkább a kommunikációt, szövegértést fejleszti, viszont még mindig rengeteg „kemény nyelvtan” van benne. Nyelvtanból az előző tantervhez képest csak a mellékmondatok vannak kivéve, minden más lecke maradt, ami nem igazán segíti a diákokat. Megmaradt még az irodalomelméleti fogalmak egy része is, szintén „elég sok minden”. „Kell a diákoknak irodalomelméleti tudásuk

is legyen, de nem ennyi, amennyit kérnek. Úgy látom, a nyelvtannal is rengeteg probléma van, főleg azért nehéz, mert csak megtanulni vagy bemagolni tudják azt, merthogy a csíkszeredaiak például nem hallanak az iskolán kívül román beszédet. Iskolában heti négy óra, azon kívül semmi. Viszont azt a nyelvtant, amit kivettek 5–8. osztályból, betették líceumba. Az elején mindenki nagyon örült az új tantervnek, de a 8. osztály végére majdnem minden lecke ugyanolyan maradt” – mondta. Hozzátette ugyanakkor, azért azt látja, hogy bár a helytelen beszéd az maradt, viszont sokkal bátrabban a diákok, és nagyobb a szókincsük is, ilyen szempontból jól tett az új tanterv. Az ötödikeseken látja leginkább, hogy amikor megérkeznek az új osztályba, az előző évekhez képest többet tudnak.

Bors Kinga azt mondta, annak oka, hogy még mindig nehezen tanulnak meg románul a magyar diákok, az, hogy nem hallják sehol a nyelvet, csak az iskolában, és ezen a differenciált tanterv

„Az írás jobban megy, a helyesírásom nem tökéletes, de úgy érzem, egyre kevesebbyszer tévedek. Az olvasás is jól megy. A szöveget nem mindig értem meg teljesen, de a lényeget általában leszűröm.”

sem segít. Bors Kinga szerint a diákoknak általában semmilyen kapcsolatunk nincs a nyelvvel, csak az iskolában heti négy órában. Ő mindig azt javasolja a szülőknek, hogy ha van ismerősük román vidéken, akkor legalább egy-két hétre küldjék oda a gyermeket, illetve próbáljanak meg minél többször román anyanyelvűekkel beszélni, ott-hon is románul beszélni, hogy hallják az élő nyelvet. „Az iskolában nagyon szép irodalmi nyelvet beszélünk, lassan és tagoltan. Akármennyire értik azt az osztályban, ha találkozunk valakivel az utcán, aki gyorsabban beszél románul, akkor megijednek, nem értik meg, mert nem hallják a pörgő, élő nyelvet. Én még a tévét is ajánlom, hogy hallgassák románul, illetve kapcsolják be

a román hangot, bármilyen filmet néznek” – magyarázta.

Digitális eszközök, könyvek

A csíkszeredai általános iskola pedagógusa azt is elárulta, a románóra szerkezetében nincsen változás, minden maradt a régieben: van feleltetés, új lecke, csak bejöttek a digitális eszközök, illetve a digitális tankönyvek is. A kollégák nagy része ma már ezeket az újfajta eszközöket használja, eltűnt a dolgozatírás, illetve

Az elején mindenki nagyon örült az új tantervnek, de a 8. osztály végére majdnem minden lecke ugyanolyan maradt.

ami még újdonság, hogy kombinált órák vannak: nemcsak nyelvtanóra, vagy csak irodalom van, hanem a hangsúlyt a kompetenciák fejlesztésére helyezik. Bors Kinga úgy látja, és tanártársai esetben is ezt tapasztalja, hogy a digitális eszközöket sokkal jobban élvezik a gyerekek, érdekebbnek találják ezeket, emiatt pedig hatékonyabbak is. A pedagógus szerint azzal sincs akkora nagy probléma, ha nincs a gyerekeknek a tantervhez alakított könyvük, hiszen a tanárok a tanterv szerint tanítanak, nem a régi tankönyv szerint. „A mostanig tizedikesek voltak úgy, hogy hetedikes korukban csak tavasszal kaptak tankönyvet. A könyvek hiányával azért nincs olyan nagy probléma, mert mi bármilyen anyagot használhatunk, amit jó-nak látunk, a lényeg, hogy a programhoz igazodjon. Nekünk a program a Bibliánk, a kompetenciáknak megfelelően gyártjuk le az anyagokat, amit majd a diákokkal megtanulunk. Ez nyilván a tanárnak rossz kicsit, hiszen rengeteg munka összeállítani egy egész tananyagot. A legelső volt a legnehezebb, most már azért okosabbak vagyunk” – mondta.

Nem lehet tudni, milyen lesz az érettségi tétel

Bors Kingát arról is kérdeztük, lehet-e tudni már valamit a 11. osztályosok differenciált tantervéről, esetleg arról, hogy milyen lesz a két év múlva végző évfolyam érettségi tétele. A román-tanár elmondta, sem a 11-es, sem a 12-es

tanterv nincs még készen, viszont jövő szeptemberig még sok idő van, addig a program és a tankönyv is elkészülhet. „Állítólag dolgoznak rajta, ennyit tudunk mi is. Aztán szeptemberben kiderül, hogy van-e vagy nincs” – mondta. Hozzátette, hogy azt sem lehet tudni, hogy milyen lesz az érettségi az új generációnak, aki 12 éven át a differenciált tanterv szerint tanult. És hogy ez mennyire nyomasztó diákoknak és tanároknak? Bors Kinga szerint a tanárok számára kicsit nyomasztóbb, mert nem tudják, hogy mire készítsék fel a diákokat, hogy milyen meglepetések érhetik őket. A diákok esetében nem gondolja, hogy annyira nyomasztó lenne, hiszen ők már egyszer túl voltak ezen nyolcadikban, ugyanakkor „a legtöbben még nem is gondolkodnak azon, hogy mi lesz az érettségien, örülnek, hogy tizedikesek, és van még két évük”. „Az, hogy hogyan válik be az új tanterv, csak akkor fog kiderülni igazán, amikor az első generáció végez a 12. osztállyal, és kikerülnek az életbe, ahol kipróbálhatják, hogy mennyire beszélnek a nyelvet. Az biztos, hogy

Az, hogy hogyan válik be az új tanterv, csak akkor fog kiderülni igazán, amikor az első generáció végez a 12. osztállyal, és kikerülnek az életbe, ahol kipróbálhatják, hogy mennyire beszélnek a nyelvet.

nagyobb a szókincsük, bátrabban is beszélnek, és jobban is megértik a szövegeket, mint ezelőtt 10–15 évvel. Lehet, hogy ha nem lenne vizsgatantárgy a román, nem járna ekkora stresszel a nyelv tanulása sem. Illetve, hogyha úgy tanulnánk, mint bármelyik másik idegen nyelvet, csak a beszélt nyelvre koncentrálnánk az irodalom helyett, az is segítene” – összegezte a csíki pedagógus.

LŐRINCZ ANNA

lorincz.anna@protonmail.com

Téglás Hunor kolozsvári egyetemista a történelmi korok valósághű ábrázolását vizsgálta kutatásában

Alternatív oktatási segédeszköz is lehet a videójáték

A történelmi eseményeken alapuló videójátékokat vizsgálta a bennük fellelhető történelmi hűség szempontjából, és ezek oktatási segédeszközként való használatának szakirodalmi hátterét térképezte fel Téglás Hunor, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Történelmi és Filozófia Karának diákja. Kutatási eredményeit az Erdélyi Tudományos Diákköri Konferencián (ETDK) is bemutatta, dolgozatával pedig díjat nyert. A sepsiszentgyörgyi fiatalember elmondta, az Assassin's Creed nevű videójáték-sorozathoz tartozó, az 1860-as évekbeli ipari forradalom témáját feldolgozó Syndicate, illetve a francia forradalom eseményein alapuló Unity játékokon keresztül szeretne volna megnézni, hogy a történelmi események mennyire vannak hitelesen ábrázolva, a korszak miként jelenik meg a játékokban, valamint ezek mennyire használhatók mint oktatási segédeszköz a történelemórák keretében.

Előítéletek a virtuális játékokkal kapcsolatban

Kutatásának másik célja azt volt, hogy rávilágítson azokra a negatív sztereotípiákra, amelyek a legtöbbször a videójátékok kapcsán tapasztalhatók. „Mivel az emberek általában kritikusan viszonyulnak a videójátékokhoz, fontos, hogy a tudományosság, alkalmazási módszertan felől közelítsük meg a témát, rávilágítsunk azokra a pozitív aspektusokra, melyek rendhagyó módon felkelthetik a diákok figyelmét a történelemtanulás és -kutatás iránt. Ezenkívül ha oktatási segédanyagként használjuk, lényeges, hogy felhívjuk a figyelmet a játékokban rejlő valótlanságokra, veszélyekre is” – mondta Téglás Hunor. Hozzátette, kutatása egyik része a videójátékok társadalmi megítélésére tért ki, itt kérdőívek segítségével egy 100 fős mintán azt vizsgálta, hogyan állnak a történelem kar öt évfolyamának diákjai, jövődöbéli tanárok a játékokhoz mint szabadidős tevékenységhez, illetve mennyire nyitottak

arra, hogy a történelemtanításban is alkalmazzák ezeket.

„A kérdőívekre kapott válaszokból az derül ki, hogy a megkérdezett hallgatók közül 85 diákot ért már valamilyen kritika azért, mert számítógépes játékot játszott, illetve ők maguk is szoltak már rá valakire a videójátékok miatt. Ebből az a következtetés vonható le, hogy a megkérdezettek nagy része kevésbé elfogadó a játékokkal szemben, általában nem ismeri, milyen képességeket fejleszthetnek ezek. Ez az az is magyarázható, hogy térségünkben kevésbé elterjedtek a technológiai újdonságok, így a videójátékok is, akár úgy is mint szórakozási formák. Míg Amerikában vagy Nyugaton minden öt emberből legalább egy játszik heti rendszerességgel, és az 50–60 éves korosztály körében is elterjedtek a játékok, addig nálunk felmérés sem készült ezzel kapcsolatban. Sokan fenntartásokkal kezelik a videójátékokat, időpocsékolásnak tartják, nem tudnak ezekhez észszerűen viszonyulni, így nem ismerik fel a pozitív hozadékát sem. Ez teljesen érthető, mert megfelelő ismeretek nélkül a játékok függőséget okozhatnak, akár csak a sorozatok, filmek” – fejtette ki a mesteris hallgató.

Valósághű ábrázolás a képernyőn

A kutatás másik része azt vizsgálta, hogy a szakirodalom, módszertan szerint a videójátékok mennyire használhatók az oktatásban mint alternatív segédeszközök. Téglás Hunor elmondta, az általa vizsgált játékokra jellemző az interdiszciplinaritás. Nemcsak egy történelmi kor eseményeit mutatja be, hanem kitér az adott periódus földrajzi, építészeti sajátosságaira is. Példaként említette a francia forradalom korába kalauzoló Assassin's Creed videójáték-sorozatot, amelyet a tűzvészben megégett párizsi Notre Dame székesegyház egyik tornyának az újjáépítésénél is felhasználtak. A renováláshoz a játékot kiadó Ubisoft cég biztosított tervrajzokat, ugyanis a játékban megjelenített világ hiteles ábrázolásához

Valósághűen jeleníti meg Párizst a francia forradalom Assassin's Creed videójáték-széria

Nem történelmi tényeket, hanem ok-okozati összefüggéseket ábrázol a különböző korokban játszódó Civilization

neves művészettörténészek évekig tanulmányozták és modellezték tégláról téglára a 12–14. században, francia gótikus stílusban épült székesegyházat. Más játékokban urbanisztikai átalakítások tervezhetőek meg. Például Stockholmban a Sim City nevű játékot használták fel városfejlesztéskor a lakosság véleményének

megkérdésére. Az érdeklődők a játékon keresztül alakíthattak ki tereket, zöldövezeteket a skandináv fővárosban, az így kapott tervrajzokat, ötleteket pedig beküldhették a városrendezési bizottsághoz. Ezenkívül számos olyan vetülete van a Civilization nevű videójátéknak is, amely az oktatásban hasznosítható. Eb-

m idején az Assassin's

géseket tanít

ben a stratégiai videójáték-sorozatban a világ legjelentősebb civilizációinak történelme írható újra i. e. 4000-től. Nem tanít ténytörténelmet, dátumokat, neveket, hanem folyamatokra, ok-okozati viszonyokra világít rá, amelyek működnek a való életben is.

„A diákok például megtanulhatják ebben a játékban, hogy mi történik, ha egy civilizáció a tenger mentén jön létre. Minden valószínűséggel tengeri nagyhatalom lesz, kereskedelemmel fog foglalkozni. Ellenben ha egy civilizáció a sivatagban jön létre, ahol szegény a termőföld, nincsenek oázisok, és altalajkincs sincs, amiből profitálhatna, akkor valószínű, hogy élni fog egy ideig, esetleg nem szűnik meg, de semmiképp nem lesz belőle világhatalom. A Civilization széria elsősorban stratégiai gondolkodást fejleszt, nem tényeket közöl” – magyarázta a mesteris hallgató. Hozzátette, más játékok csupán fogalmakat tanítanak meg, arra jók, hogy megismertessék például mi a középkori fegyverkezés alapja, melyek voltak a különböző katonai egységek. Vannak olyan játékok is, amelyek egy háború utáni alternatív jövőt vázolnak fel, mint például az a sorozat, ami egy olyan második világháború utáni világot épít fel, amelyben a Harmadik Birodalom és Hitler kerül ki győztesként. A videójátékokból szerzett információk sokkal jobban rögzülnek, mint a füzetbe leírt, száraz adatok – jegyezte meg.

Óvatosan kezelni a játékokból nyert információkat

A történelmi témájú játékok egy része használható alternatív tanítási eszközként a tanórákon, azonban ezeket rendszeres oktatási segédeszközként fenntartásokkal kell kezelni. A tanárnak minden esetben ismernie kell a játékot, tudnia kell, mi történik benne, mi mire hogyan reagál, esetleg ha egy adat vagy karakter nem állja meg a helyét történelmi szempontból. Ez pedig csak úgy kivitelezhető, ha a pedagógus folyamatosan figyeli a diákokat játék közben, és felhívja a figyelmüket a valótlanságokra. „Időigényes felkészülni, kiismerni a programot. Azonkívül számolni kell azzal is, hogy nem minden diák érdeklődik a videójátékok iránt, így nem is akarnak majd játszani, illetve fennáll a veszélye annak is, hogy egy diák nagyon megkedveli, és esetleg függővé válik. A videójátékok használatának az oktatásban még nincs jól körvonalazódott módszertana, a legtöbb esetben csupán kísérleti jelleggel alkalmazhatóak” – mondta Tég-lás Hunor.

Arról is beszélt, hogy hitelességüket tekintve a videójátékok a legtöbb esetben nem illeszkednek a történelemtanórokhoz.

szemléletéhez, mivel elsődleges céljuk nem a történelemírás, hanem kereskedelmi szempontok állnak a háttérükben. Vannak olyan nagy gyártók, akik fontosnak tartják, hogy híven kövessék a történelmi eseményeket, hitelesen ábrázolják a különböző korokat, mint például a Assassin's Creedet gyártó Ubisoft, de számos olyan cég is létezik, amely nem engedheti meg magának, hogy a történelmileg kényes témákat hitelesen jelenítse meg a játékban. Amerikában jelentős számú az afroamerikai közösség, ezért nem biztos, hogy egy olyan játék kelendő lenne a piacon, ami valóságként jeleníti meg a rabszolga-kereskedelem problémáját, és a színes bőrű lakosságot rabszolgaként ábrázolná – részletezte a mesteris hallgató. Hozzátette, ennek kapcsán érdemes lenne azt is megvizsgálni, hogy a történelmi tárgyú videójátékok mennyire segítik a múlttal való szembenézést, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy bemutatva egy adott népcsoport történelmének egy szeletét, jobban megértessék a több száz évvel ezelőtti politikai történések következményeit.

Cselekvő hősök a különböző történelmi korokban

A videójátékok nem képezik a történelemkutatás részét, nem az a céljuk, hogy új összefüggésekre derítsenek fényt, hanem létező tudásra épülnek, és annyira népszerűsítik a történelmet, mint egy könyv vagy egy film. „Annyiban interaktívabban, mint egy film vagy egy könyv, hogy a játékokban te magad is cselekvő hős vagy, döntéseket hozol, míg az előbbieken csupán szemlélője vagy az eseményeknek. Történészként nézve, a videójátékokból épp egy könyv hiányzik, amivel kiegészítheted a tudásodat az adott korról, eseményekről, személyekről. A játékok abban segíthetnek, hogy felkeltik a fiatal korosztály figyelmét a történelem tanulmányozása, kutatása iránt. Sok olyan kollégám van, akik a videójátékoknak köszönhetően választotta a történelmi pályát, gyerekként a játékokban látott világról többet akartak tudni, így könyveket olvastak, információk után kutattak egy-egy korra vonatkozóan” – állapította meg a történelem szakos diák.

DEÁK SZIDÓNIA

dkszidonia@gmail.com

„Legyünk önmagunk példaképei”

Könnyen elérhető és gyors népszerűségről álmodnak a mai tizenévesek. Példaképeik az internetes sztárok, mint az influenszerek, youtuberek, vloggerek, bloggerek stb. Ők azok, akik „garantálják mindenkinek”, hogy bármit elérhetnek, sőt a sikeres élet kulcsát is ismerik: kevés munka, sok pénz. Valóban így áll a helyzet, vagy csak ismét elhamarkodottan ítélkezünk? Kiket tekint a mai generáció hősnek, ideálnak, követendő példának? Léteznek még egyáltalán hősök, sőt szükség is van még rájuk? Hogy némiképp tisztázzuk a helyzetet, a pohárba a témát illetően, feltettem a kérdést maguknak a diákoknak. Szemelgessünk a válaszokból.

Közvélemény-kutatás diákok körében

„Nekem nincs meghatározott példaképem, hanem több embertől szedek össze ezt-azt. Valakiben például meglátok egy olyan tulajdonságot, ami nekem nagyon tetszik, és szeretném, ha nekem is meglenne, mint például a matektanár rendszerezettsége.”

Z. 16 éves

„Édesapám, mert becsületes. Felnéz rá.”

Z. 17 éves

„Egyértelműen Ronaldo. A kitartása miatt és a sikerei miatt tekintem példaképnek.”

T. 14 éves

„Szerintem nincs szükség példaképekre. Én úgy gondolom, hogy mi saját magunk kell legyünk önmagunk példaképei.”

K. 16 éves

„Michael Jordan, mert a leghíresebb kosaras, még cipőmárkája is van. És én nagyon szeretem a Jordan cipőket.”

E. 12 éves

„Nincs példaképem, de van néhány tanár, akik motiválni tudnak, és szerintem ez a legfontosabb egy példaképben.”

Cs. 14 éves

„A tatám volt mindig a példaképem. Rá mindig számíthattam, és sosem hazudott.”

T. 16 éves

Milyen érzésekkel tölt el, ha hirtelen kiderül, hogy az, amit eddig a másik emberről hittünk, és az, amit benne olyannyira csodáltunk, hazugságra épül?

„Nekem az edzőm a példaképem. Amilyen eredményeket elért és ahogy foglalkozik velem, az egyszerűen inspirál...én is ilyen akarok majd lenni.”

B. 13 éves

„Nem szeretném elmondani, ki az, de olyan személy, akinek olyan képességei vannak, amik nekem nincsenek, de szeretném, ha nekem is lennének.”

S. 11 éves

„A legjobb barátom. Mert okosabb nálam. Én is arra a szintre akarok jutni.”

D. 14 éves

„Gyakorlatilag mindegy, hogy ki az, csak motiválni tudjon valamivel. Csinaljon valamit, amire felnézhetek, amit csodálhatok.”

A. 15 éves

A kamaszkor egyik legmeghatározóbb kérdése a „ki is vagyok én valójában, és milyen is szeretnék majd lenni?”. Ez az úgynevezett krízisidőszak, amikor a gyermek szinte teljesen azonosulhat a példaképpel, próbálja lemásolni, igazodni hozzá. Olyan példaképet választ ki magának, akinek értékrendje a legközelebb áll a sajátjához. Az viszont, hogy a gyermek alapértékrendszere milyen összetevőkből épül fel, a nevelés és a környezet, határozza meg, amelyben felnő. Az 5–12. osztályosok körében végzett közvélemény-kutatás során meglepő módon egyszer sem hangzott el egyetlen népszerű, többmillió követővel rendelkező youtuber neve sem. Sem popsztárok, sem influenszerek, sem celebek nem szerepeltek a sorban. Helyettük sportolókról, tanárokról, edzőkről és valódi emberi értékekről nyilatkoztak a fiatalok.

Hiteles példaképekre van szükségük a gyerekeknek

Hároméves kor körül a gyerekek azokat a személyeket tekintik példaképnek, akik leginkább foglalkoznak, törődnek velük, illetve akikkel szoros érzelmi kapcsolatban állnak. Kamaszkorban viszont szinte ennek a fordítottja történik. Ebben az időszakban a gyermek egyáltalán nem akar úgy működni, vagy viselkedni, mint a szülei. Erősen kritikus, és a példaképválasztás igen komoly önálló döntéssé válik. A döntés meghozatala alatt természetesen sok mindent ki is próbál, néha olyan dolgokba is belevághat, ami megijesztheti a szülőt. Ám abban az esetben, ha a szülő-gyerek kapcsolat biztonságos kötődésen és erős bizalmi alapokon nyugszik, kevesebb az esély arra, hogy a serdülő a maga kis lázadásával rossz utakra tévedjen. Nem tehetjük félre azt sem, hogy a mostani generáció valóban ki van éhezve az igazi, hiteles példaképekre. A médiának köszönhetően ma már nemcsak a szép és értékelendő

dolgokat tudhatjuk meg egy-egy híres személyiségről, hanem az úgymond „szennyesébe” is egy kattintással beleturkálhatunk. Így, az elsöre ideálnak tekintett színész vagy tudós egy pillanat alatt csalódást okozhat a fiataloknak. Kiderül, hogy a hön imádott énekes alkoholista, vagy a csodált sportoló doppingolt a versenyen. A tökéletesség és a csodálat egy szempillantás alatt szertefoszlik, így egyre többen gondolják úgy, hogy a hitelesség a felnőttek világában ritkább, mint a fehér holló.

Tettek és szavak összhangja

Pedagógusként és szülőként is rendkívül fontos a következetesség és a hiteles visszajelzés a gyermekek felé. Az, hogy tetteink összhangban legyenek a szavainkkal, nagyobb jelentőséggel bír, mint

Elsősorban önmagunk viselkedését kell górcső alá vennünk, amikor példás viselkedést várnánk el gyermekeinktől. Hiába várjuk el a rendet, a csendet, a fegyelmet, ha mi magunk mindezeket nem valósítjuk meg.

bármilyen anyagi érték. Sokszor bizony naiv módon azt hisszük, a gyermek úgysem figyel, nem veszi észre, vagy egyszerűen abban bízunk, hogy már el is felejtette, mit ígértünk meg, vagy mondtunk neki. Azonban naponta tapasztalhatjuk ennek a szöges ellentétét. Nem egyszerű feladat életünk minden egyes területén helytállni, viszont mindig törekedhetünk a legjobb formánkat nyújtani, mellyel ugyancsak példát mutathatunk. Tökéletlenségünk felvállalása, az őszinteség és a nyitott, mély beszélgetések mind-mind olyan összetevők, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a kamasz valóban fel tudjon nézni a felnőttre. Tony Robbins, a nagy sikerű amerikai író és motivációs előadó szerint nem azt kellene tennünk, hogy hősöket és példaképeket keressünk, hanem egyszerűen mi magunk váljunk hősökké, példaképekké. Semmi sem kiábrándítóbb a gyermek számára, mint

csalódni abban a személyben, akire korábban csodálattal tekintett. Ne feledjük el, hogy nekünk, felnőtteknek is vannak ideáljaink, példaképeink, olyan személyek az életünkben, akik tevékenysége inspirál és motivál. Milyen érzésekkel tölt el, ha hirtelen kiderül, hogy az, amit eddig a másik emberről hittünk, és az, amit benne olyannyira csodáltunk, hazugságra épül? Talán mindannyian tapasztaltunk már ilyet vagy hasonlót. Az iskolában osztálynevelő órán érdekes és kiváltképp hasznos téma lehet a példaképekkel és ideálokkal való foglalkozás. A gyerekek írhatnak fogalmazást, vagy akár pár mondatban bemutathatják azt a személyt, akit példaképnek tekintenek. Beszéljünk közösen azokról az emberi értékekről, melyek követendőek, esetleg beszéljük át azt is, hogyan látják a gyerekek a kiválasztott példaképet pár év múlva. Otthon egy esti családi beszélgetésként is felmerülhet a téma, melynek során akár olyan információkat is megtudhatunk gyermekünkről, melyekre eddig talán nem is gondoltunk. A valódi példaképek ösztönzik, motiválják a gyermeket. A számukra csodálatra méltó sikerek, eredmények és viselkedés követendő példává válik, így az ideál kiválasztása után a gyermek egyre inkább arra fog törekedni, hogy minél inkább hasonlítson arra a személyre. Ez öltözködésben, esetleg hajviseletben is megnyilvánulhat, sőt viselkedésben. Akkor van okunk az aggodalomra, hogyha olyan személy válik a gyermek hősévé, aki nem feltétlenül a pozitív emberi értékeiről híres, hanem épp ellenkezőleg. Mindenképp érdemes napirenden lennünk azzal, hogy gyermekeink bizonyos életszakaszokban milyen ideálokat választanak maguknak.

Lájkok és követők labirintusában

Az online világban sajnos a hitelességgel adódnak a legnagyobb gondok, így elég könnyen figyelmen kívül maradhatnak a valódi emberi értékek a lájkok és követők (followers) tengerében. Manapság ugyebár azt tartjuk népszerűnek és vagánynak, akiket a legtöbben követnek, akik a közösségi médiában megosztott fényképeikre a legtöbb elismerést kapják. Komoly önértékelési problémákat okozhat, ha csak az ilyen számok alapján ítéli meg saját értékét a serdülő gyermek, aki alapvetően még csak keresi önmagát, és próbál azonosulni azáltal, hogy folyamatosan

másokhoz hasonlítja magát. A kamaszkori depresszió kockázata az utóbbi években rohamosan megnőtt a közösségi média miatt. A különböző alkalmazások egymás után jelennek meg, amelyekkel már szinte lehetetlen lépést tartani. Akinek nincs Instagramja vagy TikTokja, nem hogy nem népszerű, de mintha nem is létezne. A Facebook már-már „old school” a WhatsAppnál pedig jobb a Snapchat. Egy fotó megosztása már nagyobb szorongást válthat ki a gyermekben, mint egy felmérő vagy dolgozat, hiszen a rá érkező elismerések száma fog visszajelzést adni neki

„Gyakorlatilag mindegy, hogy ki az, csak motiválni tudjon valamivel. Csináljon valamit, amire felnézhetek, amit csodálhatok.”
A. 15 éves

önmagáról. Gondolhatnánk, hogy ezek a jelenségek csak szélsőséges esetekben jellemzőek, de sajnos nem így van. Egyértelmű kapcsolat áll fenn a közösségi média használata és a depresszió között a tudományos kutatások szerint. Érdemes tehát odafigyelnünk, milyen példákat követnek gyermekeink, és azok milyen hatással vannak/lesznek rájuk. Természetesen nemcsak az online térben, hanem a való életben is nyitott szemmel és tudatosan kell járnunk. Elsősorban önmagunk viselkedését kell górcső alá vennünk, amikor példás viselkedést várnánk el gyermekeinktől. Hiába várjuk el a rendet, a csendet, a fegyelmet, ha mi magunk mindezeket nem valósítjuk meg. Hiába várjuk el, hogy gyermekünk egészségesebb étrendet kövessen, vagy kevesebb időt töltsön a telefonjával, ha mi magunk oly könnyen elcsábulunk. Hiába várjuk el a tiszteletet, a megértést, az empátiát, ha mi sem adjuk meg azokat. Hiába szeretnénk, hogy felnézzenek ránk, ha mi magunk sem vagyunk elégedettek önmagunkkal.

A szerző a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum testnevelés tanára.

MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

Mesemondók versengtek Nagykárolyban

A nagykárolyi Kalazanci Szent József Római Katolikus Líceum volt a házigazdája a Kriza János országos balladamondó, balladaéneklő és mesemondó verseny Szatmár megyei szakaszának október 20-án. Zsúfolásig megtelt az iskola „Gutenberg-galaxisa”, ugyanis az idén több mint hatvan versenyző jelentkezett a Kriza János országos ballada- és mesemondó verseny megyei szakaszára. Kocsis Alíz igazgatónő köszöntötte a vendégeket a könyvtárban, és arra hívta fel a figyelmüket, hogy érdemes nyitott füllel részt venni az eseményen, ugyanis egymás meséiből sokat lehet tanulni.

Az utóbbi évek versenyei közül az idén szerepelt a legtöbb mesemondó, akik számos tréfás és komolyabb hangulatú szöveg művészi előadásával lepték meg egymást.

Leiti Mónika elemi oktatásért felelős szaktanfelügyelő hozzászólásában kiemelte, nagyon örül annak, hogy sok kolléga szívügyének tekinti kultúránk megismertetését, a mesék szeretetének cseppenként való adagolását. Megköszönte a házigazdáknak, hogy lehetőséget teremtettek a találkozásra és versengésre. A nagykárolyi Rekettye Kulturális Egyesület kalazancis növendékei dal- és citeraszóval kedveskedtek a kis mesemondóknak és kísérőiknek. A gyerekeket felkészítő oktatóik mellett sok esetben szüleik vagy nagyszüleik is elkísérték a mesemondó versenyre, ahova a megye számos szegletéből, még a hármashatár közelében fekvő Halmiból is jöttek diákok. Olyan településekről és iskolákból is érkeztek

gyerekek, ahonnan a korábbi években sohasem voltak résztvevők. Az utóbbi évek versenyei közül az idén szerepelt a legtöbb mesemondó, akik számos tréfás és komolyabb hangulatú szöveg művészi előadásával lepték meg egymást, a hallgatóságot és a két zsűrit, amely tagjai Cuculeanu Andrea, a szatmárnémeti Református Gimnázium oktatója, Kocsis Gyöngyike, a nagykárolyi 1-es számú Általános Iskola tanítónője és aligazgatója, Urbán Tünde, a szatmárnémeti Rákóczi Ferenc Általános Iskola oktatója, Miklósi Blanka, a nagykárolyi Kalazanci Szent József Római Katolikus Líceum tanárnője és Szűk Beáta, a tasnádi Általános Iskola oktatója voltak. A mesemondás után a házigazda iskola oktatói kézművesdelutánt szerveztek a kis versenyzőknek és kísérőiknek, így a zsűri döntésére várva sokkal szívesebben és gyorsabban telt az idő. A foglalkozás alatt készített ajándéktárgyakat mindenki hazavihette magával emléke, illetve ízelítőt kaphatott a híres nagykárolyi vendégszeretetből is, hiszen a kalazancis szülők és tanítók saját kezűleg készített finomságokkal lepték meg őket.

A megmérettetés országos szakaszát Sepsiszentgyörgyön rendezték meg november 12. és 13. között az Anyanyelvapolók Erdélyi Szövetsége szervezésében. Sepsiszek központjában Erdély, Partium és Bánság 13 megyéjéből, valamint Moldvából és Bukarestből 170 diák vett részt a vetélkedőn. A vetélkedő célja a magyar népköltészet gazdag kincsestárának megismerése, a balladamondás és éneklés napjainkban elhanyagolt előadói műfajának a népszerűsítése.

VÉGH BALÁZS

veghbalazska@gmail.com

Ügyes fellépők a Kriza János országos balladamondó, balladaéneklő és mesemondó verseny Szatmár megyei szakaszán

„Igazi mesébe csöppentem”

Iskolai ünnepnapok kapcsán hajlamosak vagyunk arra szűkíteni, korlátozni a rendezvény eseményeit, hogy diákjaink szerepeltetésével megoldottnak, megünnepeltnek érezzük a jeles napot. Egy ideje éreztem már, hogy igen beleültünk a mesemondó verseny, mint ilyen, megszervezésébe. Természetesen a gyerekeknek nem volt unalmas, hisz állandóan változott a gyerekközösség, és azok a mesélők is cserélődtek, akik a tanévben legszebben meséltek az osztályban, majd méltón és méltán képviselték osztályukat az iskola előtt. Gondoltunk egy merészet és nagyot, és a mesenapba beleférő tevékenységekkel készültünk, ki-ki a maga elképzelése szerint. Ha a magam szemszögéből próbálom leírni az élményeket, valószínűleg átsiklom olyan kis árnyalatok fölött, amelyek széppé tették ezt a közös programot. Kollégák, szülők és főleg a gyerekek élményeiből merítkezve szeretném megosztani ezt a napot:

„Reggel az iskola bejárata felé közeledve csodálkozva és csodálattal tapasztaltam, hogy ez már nem iskola, hanem Mese-vár. Várt a mese, beléptem. A tanító néni sűrűlődforgolódva tettek-vettek, azt fél szemmel már megpillantottam, hogy a nap végén egy díszes hely vár majd bennünket – a lakodalom, amely minden igazi mese vége. Iskolatársaim különböző mesei hősnek öltözve fitogtatták erejüket, a lányok meg szépen lejtettek hosszú hercegnős ruháikban. Igazi mesébe csöppentem. Nekem nem volt előkészített mesei jelmezem, a tanító néni egy tücsökkoronát nyomott a fejembe. Belebújtam tehát annak a bőrébe. Ahogy becsengettek, a tanító néni elmesélte a Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack című mesét, és elmondta, hogy ebben a pillanatban a többi kisiskolás is ezt hallgatja az osztályban. Megtudtuk, hogy óra után nyakunkba vehetjük a „világot” és elindulhatunk bejárni a mesét. Mindenki csapatot gyűjtött maga köré, mesés névvel, térképpel nekivágtunk a meseösvény meghódításának.

Ahogy első állomásunk felé közelítettünk, láttuk, hogy minden osztályterem valamivé átváltozott, a tanító néni szintén – kinek kendő került a fejére, egy kis kötény, varázsló kalapja – tudtuk, hogy ennek fele sem tréfa, minden állomás oda kell tennünk magunkat.

Otti tanító néni, aki időközben szolgálólánnyá változott, disznóóllá tette az osztályát, ahol az volt a feladat, hogy ki-ki a maga tudása szerint rendet rakjon: képeket válogasson, számokat rendezzen, betűket rakjon, szöveget illesszen, ábécérendet állítson, természetesen megadott rendben. Erre az én kis csapatom két malacot kapott a lehetséges háromból. Mónika tanítónő mint gazdaasszony várt minket gyümölccsel rakott asztalokkal. Kóstolgattunk, megneveztünk, anagramma-gyümölcsöket fejtegettünk, sőt közmondásokkal, gyümölcsneves helységnevekkel is megismerkedhettünk. Egyszerűen gyümölcsöző volt. Ha már ismertük a gyümölcsöket, vásártérre indultunk, Tünde tanító néni, mint piaci kofa csalogatott bennünket. Tudtukra adta, hogy ideadja a bevásárlólistát, csak be kell szereznünk azokat. Azt viszont nem kötötte az orrunkra, hogy

a hátunkra tűzi, így csak egymás kérdezgetéséből állhatott össze végül a lista. A két gyümölcsös állomáson hat almát, barackot szereztünk. Innen nem volt megállj a Szilvi tanító néni varázsigéit hallgatva. Letaglózott minket, ahogy igazi bűvészműtárvánnyal ragadott el bennünket. Az ügyesebbek meg is tanultak pikkpakk egy-két trükköt. De mindenki tudott egy picikét varázsolni, a mese szereplőit, helyszíneit, eszközeit hívogattuk elő a feladatokból. Három királylánnyal lett gazdagabb a csapatunk. Jucika tanító néni feltett szándéka volt, hogy mesehőst farag belőlünk. Persze ehhez át kellett rágnunk magunkat a feladataink, de megérte, itt is kaptunk két herceget a gyűjtőlapra. Regina tanító néni énekekkel, mondókákkal, találós kérdésekkel tette emlékeztetéssé a megállót. A tehetség-

• A SZERZŐ FOTÓJA

Lövétei óvodások mesevásárban

gesebb színészek jó kis pantomim játékokat is kitalálhattak. Mi meg persze jót szórakoztunk rajta. Berta tanító néni mondókát tanított nekünk, azt viszont ránk bízta, hogy milyen stílusban tárjuk a közönség elé. Volt ott népi, vásári, megzenésített, modern vagy némelyik hangulatutánzó. A két utóbbi állomáson öt pontot gyűjtve rohantunk a próbák helyszínére, ahol Emil tanár bácsi már javában instruálta az előttünk érkező csoportot. Figyelőztünk, megpróbáltunk kitalálni jó megoldásokat, hogy frappánsan vegyük az akadályokat. Kisebb botlásokkal két oroszlánt nyomott a tanár bácsi a gyűjtőnkre. Mire visszaértünk az iskolaudvarra, már dobszóval hirdették a lakodalmat. Süteménytől roskadozó asztalokkal, díszített folyosóval vártak minket a lagziba, ahol az anyukák voltak a felszolgálók. Teával, vízzel mulathattunk, na meg játékkal, táncsal, dallal.”

Jaj, úgy vártam már ezt a napot! – mondta egy kis királynővé átvedlett iskolás. Igen, én is.

Jó volt, mesés volt.

A szerző a lövétei Székely Mózes Általános Iskola tanítója.

MAG OTTÍLIA

ladootti74@gmail.com

A pedagógus mint „közösségi iránytű”

„Tudást, szakképzettséget, általános műveltséget, virágzó közösséget és emberséget köszönhetünk nekik” – hangsúlyozta Demeter Levente Hargita megyei főtanfelügyelő az október 5-i pedagógusok világnapja alkalmából szervezett, pedagógusokat köszöntő és díjátadó ünnepségen, amelyen tíz Hargita megyei pedagógust díjaztak. A kiemelkedő tevékenységet végző pedagógusok munkásságát Majláth Gusztáv Károly-díjjal és Pro Civitate díjjal ismerte el a Hargita Megyei Tanács, a Hargita megyei tanfelügyelőség, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége és az Apáczai Csere János Pedagógusok Háza. A tudás és a műveltség himnusza, azaz a Gaudeamus elnéklésével teremtettek méltó hangulatot a csíkszeredai Nagy István Művészeti Szakközépiskola oktatói a Majláth Gusztáv Károly- és a Pro Civitate díjak átadási ünnepségén október közepén. A zsúfolásig megtelt Aula Magnában elsőként Ferencz-Salamon Alpár, a pedagógusok házában igazgatója, a megyei tanács oktatási szakbizottságának elnöke szólt az ünneplő pedagógusokhoz, hangsúlyozva, hogy azokat a pedagógusokat ünneplik, akik hivatali, tanári kötelezettségeiken túlmutatóan iránytűként, útmutatóként, közösségi összefogó és összetartó erőként beírhatták nevüket a kollektív emlékezetbe.

„A szülő mellett a pedagógus az a személy, aki a gyermekkel való személyes kapcsolatán keresztül elfogadó, szeretetteljes, bátorító, ösztönző és érzelmi támaszt biztosít a gyermekeknek. Ennek tükrében jó pedagógus az, akinek intuitív képességei fejlettek, ugyanakkor valamilyen szinten maga is gyermek marad, aki maga sem felejtett el önfeledten játszani, de kellő szigorral tudja terelgetni a rábízottakat. Ugyanakkor a pedagógus az a foglalkozási kategória, amely talán a legkevesebb pozitív visszajelzést kap. Ezért gondoljuk, nagy fontossággal bír, évente egy alkalommal ünnepélyes hangulatban elismerni a szakma szépségét, fontosságát, nélkülözhetetlenségét – emelte ki Ferencz-Salamon Alpár.

Az egybegyűlteket Borboly Csaba, a Hargita Megyei Tanács elnöke és Burus-Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke és Demeter Levente főtanfelügyelő is köszöntötte. Demeter Levente a kettős ünnep fontosságát hangsúlyozta.

„Ünnep ez az alkalom, mert közösen ünnepeljük meg a pedagógusok napját, másrészt elismerésben részesítjük a pedagógusközösség kiemelkedő képviselőit. Akiket ma díjazunk, bizonyították és bizonyítják nap mint nap, magas színvonalon végzett beleérző és elfogadásra kész munkájuk elengedhetetlen a tehetséggondozásban, a felzárkóztatásban, a kvalitások felismerésében, a közösségek fejlesztésében. Tudást, szakképzettséget, általános műveltséget, virágzó közösséget és emberséget köszönhetünk nekik, és a sort még folytathatnám. Hatalmas tisztelet érte!” – hangsúlyozta a főtanfelügyelő.

• A SZERZŐ FOTÓI

Tódor Erika egyetemi professzor, Antal Csilla óvodapedagógus, Antal Irma tanítónő, Bartolf Hedwig német szakos nyelvtanár, volt főtanfelügyelő, Ivácson Sándor magyar nyelv és irodalom szakos tanárt, Lakatos Mihály fizika szakos tanár, Pápay Mária-Márta mérnök-tanár és Szász Zoltán fizika szakos tanár Majláth Gusztáv Károly-díjban részesült. Míndru Elena szaktanfelügyelő és Petruț Camelia-Mirela tanár Pro Civitate díjat vehetett át.

A díjátadó ünnepséget Ferencz-Salamon Dorka, a Márton Áron Gimnázium diákja szavalatával tette meghittebbé.

BIRÓ ISTVÁN

biroustvan1993@gmail.com

Napsugaras karaván

Miután októberben székelyudvarhelyi és csíkszeredai olvasóival találkozott, november elején székelyföldi karavánkörútján Marosvásárhelyen és Sepsiszentgyörgyön járt a Napsugár és Szivárvány gyermekirodalmi lapok csapata. Marosvásárhelyen egy osztálynyi Napsugár-rajongót a Marosvásárhelyi Rádió stúdiójába és szerkesztőségébe vittünk, ahol Szász Attila főszerkesztő segítségével bekukkantottunk a rádiós műsorgyártás kulisszatitkaiba, majd a fával burkolt, remek akusztikájú stúdióteremben vendégeink legyártották saját adásukat, melyben a kis riporterek keresztkérdései nyomán kiderült, hogy László Noémi főszerkesztő gyerekkorában valóban utálta az ünneplőruhát. A Maros Művészegyüttes előadótermében előbb 350, majd 250 Marosvásárhelyről és több Maros megyei településről érkezett gyerek játszott kérdezz-felelek bolondokházát a lapszerkesztőkkel és hallgatta vendégünk, Bertóti Johanna saját verseire írt dalait. Délután a Gemma kávézóban rendezett közönségtalálkozón kiderült, mi köti a lapban közlő, illusztrációt készítő írókat, képzőművészeket a hatvanötödik évét betöltött Napsugár havilap minduntalan újuló közösségéhez. Sepsiszentgyörgyön a Bod Péter Megyei Könyvtár nagytermében nyugtáztuk, hogy a nyomdaillatú folyóiratokra kíváncsi 250 előkészítő, első és második, illetve 120 harmadik és negyedik osztályos gyermek gyakorlott könyvtárjáró, és a Szivárvánnyal, Napsugárral kapcsolatban leginkább az érdekli őket, hogyan lesz ötletből nyomtatott lap, és ez lapszámonként mennyi időbe telik. A Gutenberg könyvesboltban tartott délutáni beszélgetésen is voltak elemista érdeklődők, őket leginkább az foglalkoztatta, ki találta ki a „Napsugár” nevet, és hogyan készül egy-egy szöveghez a hozzá illesztett illusztráció.

Köritünk legfontosabb tanulsága, hogy a személyes találkozást, az élő élményt és tapasztalatot semmi sem helyettesítheti. Bár sokan sokfelé szkeptikusak, üzenjük mindenkinek, hogy a kezdő olvasók legjobb barátja még mindig a papír!

A NAPSUGÁR SZERKESZTŐSÉGE

Napsugár a Rádióban

Munkatársakból így lesznek barátok, Marosvásárhely, Gemma

Amikor a költők aláírnak, Marosvásárhely, Maros Művészegyüttes előadóterme

FOTÓK • NAPSUGÁR SZERKESZTŐSÉG

Komolyság

A mi iskolánk komoly iskola. Van kórus, régizene, tipegős tánckör és iskolaújság. Mindenki megtalálja a helyét előbb vagy utóbb. Én a magamét elég későn találtam meg, mert se kézilabdázni, se kosarazni nem tudok, a zenével pedig teljesen párhuzamos vagyok. De megláttam, hogy a fiúk sakkoznak, és éreztem, eljött az én időm.

sakktehetségünk gondozása iránti buzgalma alábbhagyott.

Még így is sikerült annyi sakktudást összelapátolni, hogy a fiúk fejüket vakargatják. Fújtatnak. A térdüket rázzák. Nem tudják, hogy múlt nyáron sakkbajnok voltam a pionírtáborban. De aztán belőlem is kikopik a sakk iránti lelkesedés, mi értelme van, ha nem mehetek az Arizónába. Oda csak férfiember jár.

fogom elfelejteni, hogy Aletta van der Maet. Ezt az osztályból persze csak a komolytalanok értik, akik nem matek- és fizikapéldatárakkal érintkeznek reggeltől estelig, hanem néha kinyitnak egy François Villon- vagy József Attila-kötetet.

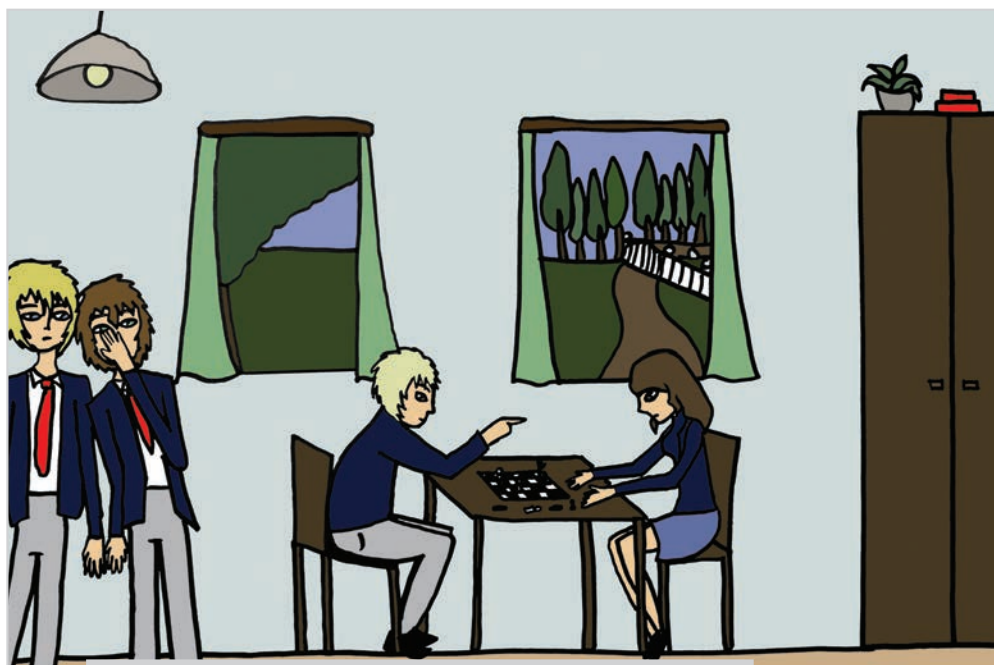
A komolytalanok mind odavannak József Attiláért, pedig ő nem is ebben a hónapban született meg a tananyagban

**A rend az rend. Nem tudom, ki hogy képze-
li, de tény, hogy a mi iskolánk
komoly iskola, rend uralkodik
benne. Otthon nem uralkodik rend,
ott káosz van és anarchia, nem
tudom, ezek után milyen
alapon mondható az otthonunkról,
hogy komoly.**

sem nála tartunk, de mit tehetünk mást, ha egyszer ez az ember kihajolt a robogó vonat ablakán, és felgyújtotta a fejét?

A komolyak mind azt mondják, ez nem lehet igaz. Igaz, a legtöbbnek fogalma sincs, hogy ilyesmi megeshetett, de ha tudnák is, azt mondanák, hogy nem igaz. Mindegy, a lényeg, hogy tudjon sakkozni az ember, lóghasson Aletta van der Maet nevét keresve a temetőben, és elképzelhesse, ahogy a példatárak fölé görnyedő komolyak feje lángol, mint kedves költőjéé, aki nem így képzelte a rendet.

A rend az rend. Nem tudom, ki hogy képze-
li, de tény, hogy a mi iskolánk komoly iskola, rend uralkodik benne. Otthon nem uralkodik rend, ott káosz van és anarchia, nem tudom, ezek után milyen alapon mondható az otthonunkról, hogy komoly. Mint egy férfiember.

• CSIKI FRIDA, 6. OSZTÁLYOS

„De megláttam, hogy a fiúk sakkoznak, és éreztem, eljött az én időm. Azóta tisztelnék a fiúk, pedig a mi iskolánk komoly iskola.”

Azóta tisztelnék a fiúk, pedig a mi iskolánk komoly iskola, a tisztelet itt csak férfiembernek jár. Ráadásul még azok a fiúk is rájöttek, hogy létezem, akik az Arizónában töltik az időt, de hogy, hogy nem, sakkozni ők is tudnak. És én is. Pedig én az időt a közeli temetőben töltöm. Oda járok lógni. Igaz, sakkozni nem ott tanultam.

Sakkozni otthon tanultam. A mi otthonunk komoly otthon, ez onnan is látszik, hogy a tisztelet nálunk is csak férfiembernek jár. De azért, hogy ne érezzük nagyon nyomorultul magunkat, apánk bennünket, csajokat is megtanított sakkozni. Aztán amikor lejátszottuk az első döntetlen mérkőzést,

Mert a mi iskolánk komoly iskola és az otthonom komoly otthon. Jobb, ha el sem mondom, hol az Arizóna.

Megyek a temetőbe, nézem a bologató lombokat a sétány két oldalán, a fejem fölött, a sírkövek közötti résekben, a sírköveken. Vannak ezek a szép, szomorúfűz alakú vésetek némely szürkés kövön, azok a kedvenceim. A Jézusoktól, Máriáktól, angyaloktól rendszerint a frász kitör. Ahogy a reggel vagy a tegnap délután filmkockáin töprengve baktatok, egyszer csak dupla életnagyságban felugranak előttem. Brrr!

Komoly egy dolog ez a temető, jön a tavasz a parttalan időben, és megállik a Házsongárdi temetőben, és én sosem

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

A növekedés mint élet-halál kérdés

„Anya, én nem akarok felnőni!” – hangzott Lea nagyon sokadszorra, engem pedig ugyanúgy kirázott a hideg, mint amikor legelőször mondta. Ilyenkor egy anyának ezer gondolata támad egyszerre, ezek közül egyik sem pozitív töltetű. És nyilván, azonnal kezdi keresni a saját szerepét, hibáját, hozzájárulását ahhoz és bűneit, amelyek miatt a gyermeke ilyen borzasztó dolgot mond, ami legfeljebb rémálmaiban szokott megjelenni, de még ott sem egészen, mert vérverejtékezés közepette inkább ordítva felriad... „De miért

Erre pedig egyetlen „megoldás” az, ha megállítja az időt, tehát nem nő fel, mert ezzel a nyomasztó dologgal mégiscsak kell kezdeni valamit.

mondod ezt, Leácskám? Olyan jó nagy-nak lenni („felnőtten” direkt nem mondom ilyenkor, mert azt magam sem tartom különösebb reklámfogásnak)! Az ember, ha nagy, azt csinál, amit akar, amit szeretne, oda megy, ahová akar és egy csomó más dologban is maga dönt...!” – próbálom ilyenkor szépszerével rávenni kislányomat arra, hogy erről a kérdésről másképp gondolkodjon. „Nem, én nem akarok felnőni! Nem jó nagy-nak lenni, mert akkor mama és tata meghal, és te is meghalsz! Én ilyen kicsi akarok maradni, hogy a családom mindig velem legyen! Ígérd meg, hogy nem hálnak meg sem a nagyszüleim, sem te!” – válaszolja rendszerint dühösen Lea, és vádlóan néz rám, mint egy törvényszéki bíró egyértelmű ítéletkor, miszerint erre ígéretet tenni az én feladatomban lenne, ennek pedig soha nem teszek eleget. Általában azt mondom, hogy a Jóisten dönti el, hogy ki meddig

él, és nem tudok semmi ilyesmit ígérni, mi mind azon vagyunk, hogy sokáig éljünk, de dönteni nem mi döntünk...

A gyermek teljesen nyilvánvalóan nem szokott megnyugodni ettől a választól, és ha már az anyja ilyen csúfosan elmulasztotta a mindenhatóságot a jó tulajdonságai közé illeszteni, akkor meg úgy érzi, hogy ezt az ügyet neki kell kezébe vennie. Erre pedig egyetlen „megoldás” az, ha megállítja az időt, tehát nem nő fel, mert ezzel a nyomasztó dologgal mégiscsak kell kezdeni valamit.

Rengeteget gondolkodtam, hogy miként tudnék valamiféle megnyugtató válasszal előrukkolni, már mitológiai gyűjteményt is vásároltam, amelyben benne van Gilgames és Enkidu története, amely köztudottan pont erről szól: a halállal való szembesülésről. De úgy döntöttem, hogy – rendes szokásommal pontosan ellentétesen – nem kapkodok el a dolgokat két okból sem. Az egyik az, hogy itt a kínálkozó alkalom rámutatnom arra: az ember nem kontrollál mindent. A saját válaszreakcióin kívül amúgy az égvilágon semmit nem tud kontrollálni, de ez itt külön esszé tárgya lehetne. Nem vagyunk élet-halál urai, és nem is szabad a gyermekekben ezt a benyomást kelteni, bármennyire is kecsegtető lenne ez, a rövidebb út. Mondjuk, ehhez még azt is be kell mutatni szépszerével, milyen hihetetlenül sérülékenyek vagyunk szinte minden téren: érzelmileg, pszichikailag, anyagiilag, társadalmilag és szakmailag is. De ezt nem lemondó és rezignált felhanggal kell illusztrálni, hanem nyugodtan és természetesen. Nagy kihívás, persze.

És ez eddig csupán az elmélet. Nyilván Lea a nagyon finom kis detektorával érzi, hogy én magam is félek, különböző fontos kérdéseket én sem válaszoltam meg a magam számára megnyugtatóan, mert ha nem is az övéhez hasonló mértékben, de bennem is van egy jó nagy adag félelem a saját és szeretteim

• BARTHÁ LEA REBEKA, 6 ÉVES

Jó tündér

elmúlásának gondolatára. Tehát elsőként magamnak kell válaszokat találnom, és csupán ezt követően előállnom egy nagyjából nyitott válasszal. Még nem tudom, mi lehetne ez.

Másodszorban azt a benyomást sem szabad keltenem, hogy a halál egy olyan valami, amit egy nagyszerű retorikai fordulattal zsebre lehet vágni, és akkor egyszerűből megszűnik a „probléma”.

Olykor eszembe jut, hogy a halállal való szembesülésben honnan is indultunk két évvel korábban: Lea egy

döglött madárkát látott az út szélén, és megállapította, hogy nagyon beteg, „és az is lehet, hogy meghalt”, ezért meg kellene őt gyógyítani. Akkor csak álltam tanácstalanul, hogy miként tudnám elmagyarázni a négyéves gyermekemnek: a halál nem betegség, hanem ennél jóval több. Ilyenkor megszűnünk létez-

ott volt. „Csupán” annyi, hogy nem mozgott, nem reagált. Ilyen az, amikor valaki beteg, hogy nem válaszol a külvilág impulzusaira. Ez eddig stimmel a Lea elméletében. De bármilyen irányból közelítettem is meg, mindig oda lyukadtam ki, hogy ezt a halál dolgot sehogy sem tudom úgy elmagyarázni, hogy

kérdésekről dönt, hogy még jó sokáig minden ilyen zavaros és összekuszált legyen, mert ez azt is jelenti, hogy jól vagyunk, nem történt semmi különös vagy rendkívüli, amitől hirtelen nagyon tisztában kellene lennünk az elmúlás fogas kérdésével. Ritkán szoktam azt mondani, hogy jótékonyak tartom a minél nagyobb homályt, de ebben a témában magam is szeretnék minél több ideig tudatlan lenni. Már csak Leának kellene közvetítenem azt, hogy teljesen ki vagyok békülve ezzel a homállyal, mert meggyőződésem, hogy kevesebbszer jut majd eszébe „fel nem nőni”. Már vannak erre jelek...

Aztán meg az is lehet, hogy sokkal tragikusabban „olvasom” a fel nem nőni akarás kérdését, mint amilyen az valójában, azonban a gyermek észreveszi azt, ha az anyja egyéb, drámaibb értelmezéseket is ráaggat arra, amit ő mond. Ekkor kerekedik nagy feneke a dolognak, és lesz belőle teljesen más, mint amennyi van neki tulajdonképpen. De hát ez már megint az örök anya-gyermek érzelmi körforgás. Ezt még mindig nem szoktam meg...

„Oké, Lea, ha nem akarsz felnőni, akkor keresek majd neked egy cirkuszt, ahol ezt be is tudod mutatni. Mert – tudod – arra, ha nem nősz fel, van egy orvosi kifejezés is, úgy hívják, hogy dwarfizmus. És bár nem túlságosan szép dolog, az ilyen örökre kis növéssű embereket szokták mutatni a cirkuszban, különböző akrobatamutatóványokat is bemutatnak. Ők viszont nem döntöttek arról, hogy kicsik akarnak maradni, hanem így születtek, hogy nem nőnek fel. Pedig szerintem sokan közülük szívesebben lennének nagyok” – szoktam mondogatni félig komolyan, félig viccesen Leának, aki ilyenkor mélyen elgondolkodik. Azt még pontosítani szoktam, hogy nem a félelemben viccelődöm, hanem azt szeretném szemléltetni, hogy nem mi döntjük el azt, hogy mekkorára nővünk, ahogy azt sem, hogy meddig élünk. És örülnünk kell annak, hogy ez így van, ahogy annak is, amink most, ebben a pillanatban van.

• BARTHA LEA REBEKA, 6 ÉVES

Barna ruhás hercegnő

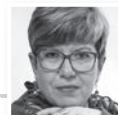
ni. De mit is jelent ez? Akkor annyira elvontnak tűnt egyáltalán szóba hozni ezt nem létezést, hiszen a parányi madártem ott feküdt az út szélén, és a bolond is látta, hogy nem szűnt meg létezni, hiszen konkrét valójában még mindig

egyszerre legyen hiteles, szemléletes és némiképp megnyugtató.

Most már ott tartok, hogy nem baj, ha még egy ideig ebben a homályban fogunk tapogatózni. Sőt kérem is gyakorta azt a felettes hatalmat, amely ezekről a

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

Átkutatják a diákokat az iskolai bántalmazás megelőzéséért

Az iskolai bántalmazások gyakoriságának csökkentése érdekében az intézménybe érkezéskor ellenőrzéssel biztosítatná a tanügyminisztérium, hogy a diákok nem hordanak maguknál öngyújtót, bicskát, kést, sörétes fegyvert vagy gázspray-t. Ha egy gyermeket megütnek, azt kötelezően jelenteni kell az iskola erőszakellenes bizottságánál, akik rendőrséget hívnak. „*Nemvagytokegyedül. Együtt megállítjuk az iskolai erőszakot*” elnevezésű akciójával azt üzennék a verbális, fizikai vagy pszichikai erőszakot elszenvedett diákoknak, hogy a minisztérium mellettük áll, és védelmezi jogaikat. Az üzenetet szeretnék eljuttatni az erőszakos viselkedésű diákokhoz, akiknek azonnali tanácsadásra és megfelelő felügyeletre van szükségük, hogy tanuljanak a hibáikból, és ne ismételjék meg azokat. Az üzenet a tanároknak, az iskolai tanácsadóknak és az igazgatóknak szól, akiknek feladatuk biztonságot teremteni az iskolában, és tájékoztatni a diákokat jogaikról és kötelességeikről, a helytelen viselkedés következményeiről – tájékoztat az *ObserverNewsra* hivatkozva a *Maszol*. Az intézkedések hatékonysága kérdéses, ám a helyzet sürgető rendezésére nagy szükség van, ugyanis döbbenetesen magas az erőszakos esetek száma a hazai iskolákban: sok a személy elleni támadás, de a lopás és rongálás is. Csaknem 10 ezer erőszakos esetet jegyeztek a romániai iskolákban a 2021–2022-es tanévben. Az utóbbi időszakban a sajtó több olyan erőszakos esetről is beszámolt, amikor a gyermekek diáktársaikat bántalmazták, de az is előfordult, hogy tanár verte meg vagy szexuálisan zaklatta a tanulókat. Az utóbbi egy hónapban Temesváron büntetőeljárás indult egy 16 éves fiú ellen, aki légfegyverrel lőtt 15 éves iskolatársára a nagyszünetben; november elején a marosvásárhelyi római katolikus líceum gólyabáljában történt késelés: az elkövető három diákot megszúrta, majd elmenekült; szintén novemberben 14 éves diák késelt meg egy 13 éves fiút Galați megyében. Korábban egy 15 éves diák bokszerrel támadt az ügyeletes tanára, Teleormanban egy tanár szexuálisan bántalmazott diáklányokat, Torján tanár bántalmazott több tanulót, egyikük

többnapos kezelésre szorult, s az utóbbi elkövető mégis tovább taníthat, bár a fegyelmi bizottság tagjai vétkesnek találták.

Az iskolakezdés első hónapjában a rendőrség 340 iskolai bűncselekményt regisztrált, további 33-at az iskolák közlemben, legtöbb esetben tanulók közötti agressziót. A tanárok szerint ez a szám sokkal magasabb, hiszen nem minden ügyet jelentenek be.

73 diákcsoport jelentkezett az Örökségünk Őrei versenyre

14 megyéből 73 csapat jelentkezett az Örökségünk Őrei – Fogadj örökre egy műemléket versenyre. A csapatok ki-választanak egy-egy műemléket, és fél éven keresztül az a feladatuk, hogy felfedezzék, másokkal is megismertessék azokat – írja az *Rmdsz.ro*. A csapatoknak november 4-ig kellett elkészíteniük Facebook-oldalukat, ahová rövid bemutatkozó videót töltenek fel magukról és a választott műemlékről, majd egy hónap áll a rendelkezésükre ahhoz, hogy megszólítsák a helyi közösséget, és egy legalább 50 résztvevőt számláló rendezvényt (kiállítás, flashmob, slam poetry, versest, idegenvezető túra) szervezzenek. A cél bevonni a közösséget is az épület múltjának felfedezésébe, és felhívni a figyelmet a műemlék fontosságára.

Négyszázötven iskola diákjainak étkeztetését támogatja a kormány

Szétosztotta a megyék között a kormány az iskolások és óvodások ételkészítéséhez elkülönített mintegy 147 millió lejes összeget. Ebből 450 oktatási intézmény tanulóinak és óvodásainak ételmezését támogatják a 2022–2023-as tanévben. A projekt célja a földrajzilag, gazdaságilag vagy társadalmilag hátrányos helyzetű régiókra jellemző korai iskolaelhagyás és kirekesztés megakadályozása, hogy minden romániai gyerek és fiatal egyenlő eséllyel megkülönböztetés nélkül részesülhessen megfelelő oktatásban – ismerteti a kormány közleményét a *Maszol*.

A magyar szórvány napja Nagyenyeden: fókuszban a család

Nagyenyeden tartotta idén az RMDSZ a magyar szórvány napja központi

ünnepségét, amelyet 2011 óta ünnepelnek Erdélyben Bethlen Gábor fejedelem születésének és halálának napján, november 15-én.

„Nem véletlen a helyszínválasztás, hiszen idén 400 éves a Bethlen Gábor Kollégium. Azonban nemcsak itt volt mozgalmas az év, Máramarosszigeten és Medgyesen is kerek évfordulókat ünnepeltek szórványiskoláink. Bizakodóvá tesz mindez, ahogyan az is, hogy vannak eszközeink oktatási intézmények felújítására és fejlesztésére, bölcsődék építésére, működtetésére a délutáni oktatási programot a szórvány megyékben, amellyel növelni tudjuk a magyar iskolába járó gyermekek számát, és érvényesíteni tudjuk az RMDSZ családtámogatási programját is a kormányban. A héten elindított Family Starttal és Student Investtel fiatal családokat, egyetemistákat hosszú távú, perspektívákat nyújtó megoldásokkal segítjük, hogy itthon maradjanak, és alapítsanak családot. Minden nehézség ellenére az építkezés éveit ezek, és teszünk azért, hogy ez így is maradjon!” – idézi Kelemen Hunor miniszterelnök-helyettest az *Rmdsz.ro*.

Winkler Gyula EP-képviselő, az SZKT szórványfrakciójának vezetője köszöntőbeszédében az összetartozás fontosságáról beszélt, ugyanakkor elmondta, hogy a következő időszakban vissza kell építeni a kapcsolatot a közösség tagjaival.

A „Családtámogatás a szórványban” beszélgetésen (moderátor Horváth Anna, az RMDSZ ügyvezető alelnöke) a felszólalók ismertették az RMDSZ családtámogatási cselekvési tervének eddigi eredményeit.

Cseke Attila fejlesztési miniszter kiemelt fontosságúnak nevezte az elmúlt egy évben aláírt, csaknem 10 000 helyet biztosító 203 bölcsőde építésére vonatkozó, továbbá közút korszerűsítési, víz- és szennyvízhálózat építési szerződéseket. A családokat segítik az energia- válság kezelését szolgáló üzemanyag-, gáz- és villamos energiaár támogatások, a 3 millió kisjövedelmű kedvezményezettnek kéthavonta kiutalt 50 eurós étkezési utalványok, és az uniós forrásokból elindított pályázatok, amelyek több ezer oktatási intézmény, nappali oktatási és felzárkóztatási központ, kórház és orvosi rendelő fejlesztését,

illetve 5000 energiahatékony és környezetbarát ifjúsági lakás építését teszi lehetővé.

Csép Andrea képviselő a kormányzati programokkal összehangolt törvényalkotási keret fontosságáról beszélt. Ilyen például a bölcsődeépítési programot kiegészítő, RMDSZ által kezdeményezett törvénykezés, amely bevezette az állami költségvetésből biztosított fejkvóta-alapú finanszírozást, hatalmas terhet véve le mindazon önkormányzatok válláról, amelyek vállalják a bölcsődeműködtetést. Ennek tükrében sokszorozódhatott meg azon önkormányzatok száma, amelyek a 3 év alatti gyermeket nevelő családok segítségére sietnek, a helyi igényeknek megfelelően növelve a bölcsődei helyek számát, korszerűsítve a bölcsődei körülményeket. A képviselő beszélt a flexibilis munkavégzést segítő olyan új előírásokról, mint a 15 napos apasági szabadság, az évente kivethető legtöbb 5 napnyi gondozói szabadság, valamint családi vészhelyzet esetén kérhető 10 szabadnap. Szó esett az Iskola Alapítvány délutáni oktatási programjának bővítését szolgáló, „Meleg ebéd” kormányprogramról is: az ebben részt vevő 450 tanintézmény között 44 magyar tannyelvű vagy magyar tagozattal rendelkező iskola is szerepel, köztük Fehér megyében a buzásbocsárdi és a küköllővári, Beszterce-Naszód megyében a szentmátéi, Brassó megyében a szásztyúkosi, tatrang, keresztvári, Szében megyében az erzsébetvárosi általános iskolák.

Kacsó-Doboly Izabella államtitkár a FamilyStart és StudentInvest állami kamat-támogatású hitelprogramokat mutatta be, arra buzdítva a szórványban élő magyar fiatalokat, családokat, hogy minél nagyobb számban éljenek ezekkel a kivételes lehetőségekkel, amelyeket szintén az RMDSZ kezdeményezett.

Biró Rozália, a nőszervezet, az RMDSZ és a Communitas által együttesen szervezett, családoknak szóló eseményeket ismertette. A nőszervezet évi 150 000 lejes pályázati keretének csaknem fele szórványmegyei programokra irányul, amelyből több tucat gyermekfoglalkoztatási, oktatási és fejlesztési és más, családoknak szóló rendezvényt szerveznek.

Az RMDSZ jövőre Nagyváradon szervezi meg a magyar szórvány napját.

Önkormányzati foglalkoztató központok rászoruló gyermekeknek

50 millió euróból 150 nappali foglalkoztató központ létrehozására vagy fejlesztésére pályázhatnak az önkormányzatok. A nehéz körülmények között élő családokat támogató beruházások az Országos Helyreállítási Alapból (PNRR) valósulnak majd meg. Ezek energiahatékony épületek lesznek, és megnyitásuk után maximum nyolc hónapig ezek működését is fedezni lehet a projektből.

Itt a gyermekek meleg ebédet kapnak, pedagógusok segítségével elvégezhetik a házi feladatokat és szükség esetén pszichológiai tanácsadásban is részesülhetnek. A pályázatok elbírálásában prioritást élveznek azok a veszélyeztetett kategóriába tartozó települések, amelyek a Világbank idei felmérésében szerepelnek – tájékoztat az *Rmdsz.ro*.

Jelenleg 10 városból háromban nincsenek ilyen jellegű foglalkoztató központok, vidéki településeken pedig még ennél is kevesebb központ és szakember van. A projekteket 2023. január 9-ig folyamatosan lehet benyújtani, kizárólag elektronikus formában a Proiecte.pnrr.gov.ro honlapon. A pályázati útmutató elérhető itt: Mfamilie.gov.ro/1/pnrr/

Cseke Attila: újabb 19 bölcsőde épülhet

Újabb 19 korszerű és környezetbarát bölcsőde építéséhez biztosít finanszírozást kormányzati forrásból a fejlesztési minisztérium, ezek közül 15 épül Erdélyben – idézi Cseke Attila fejlesztési minisztert az *Rmdsz.ro*. A minisztérium ezen felül 60 bölcsőde megépítésére biztosít finanszírozást a helyreállítási alapból. A 19 bölcsődével együtt 203 új bölcsőde épülhet Romániában. 110 gyermek befogadására alkalmas nagy méretű bölcsőde épül Szatmárnémetiben, közepes méretű, 70 férőhelyes bölcsődék épülnek Sepsiszentgyörgyön, Brassóban, Segesváron és Kisjenőben, Borosjenőben, az Arad megyei Angyalkúton, a Hargita

megyei Farkaslakán és Maros megyében Maroscsúcsban. Kis bölcsődéket épít a minisztérium Érmihályfalván, Gelencén, Igazfalván, Magyarlápón, Kaplonyban és Lippán. A bölcsődékben meleg étel előkészítésére alkalmas konyha lesz, mosókonyha, orvosi rendelő és irodák, játszó- és hálószobák.

1800 szakkönyvet kapnak az autószerelői középiskolások

A kormány fenntartható fejlődési főosztálya szervezésében október 25-én került sor a „Minőségi szakképzés, a fenntartható gazdasági fejlődés kulcsa” konferenciára, ahol bejelentették, a Romániai Autóipari Szakértők Szövetségével (ASAR) együttműködve 1800, a németországi duális oktatásban használt, román nyelvre fordított, 2022-es frissített tantervvel készített autószerelői és festő-bádogos kézikönyvet adományoztak a romániai technológiai középiskolák és szakiskolák diákjai és tanárai számára – tájékoztat az *Rmdsz.ro*.

A romániaiak többsége nem rendelkezik alapvető digitális készségekkel

Románia a negyedik helyet foglalja el uniós viszonylatban az IT-szakemberek számát tekintve, ezzel szemben az alapvető digitális készségekkel rendelkezők aránya tekintetében sereghajtó az EU-ban – hívta fel a figyelmet a képviselőház IT&C-bizottságának elnöke, Sabin Sărmaș. Meglátása szerint a probléma kiindulópontja az oktatásban keresendő. Kifejtette, hogy a digitális írástudás alapjait már óvodáskorban vagy legalább az elemi osztályokban el kell sajátítani, ahogyan az Franciaországban, az Egyesült Királyságban, Norvégiában vagy Finnországban történik, ahol már óvodáskorban elkezdik tanítani a mesterséges intelligencia használatát – tájékoztat a *Maszol*. Romániában több mint 200 ezer ember dolgozik a bruttó hazai termék (GDP) 7 százalékát adó informatikai ágazatban, Sabin Sărmaș szerint a jövőben növelni kell az informatikai végzettséggel rendelkezők számát, a vállalatvezetőknek pedig be kell fektetniük az emberi erőforrásba.

K. E.